

Drugi dan prosvetnih delavcev radgonske občine

V okviru občinskega praznika so prosvetni delavci radgonske občine proslavili svoj dan. V zdraviliški kavarni v Radencih so imeli dopoldne slavnostno zborovanje, ki se ga je udeležilo poleg povabljenih gostov blizu 180 prosvetnih delavcev s celotnega območja občine.

Po pozdravu predstavnika občinskega sindikalnega sveta tov. Hinka Plevnika je zvezni poslanec profesor dr. Vanek Šiftar iz Maribora predaval o vlogi prosvetnega delavca v samoupravni socialistični družbi. Zatem je predstojnik organizacijske enote zavoda za šolstvo v Murski Soboti prof. Mladen Tancer spregovoril o organizaciji prosvetne službe in njenih nalogah.

Po skupnem kosilu so si ogledali novo nalivalnico v Boračevi in druge zdraviliške objekte v Radencih, nato pa poslušali pevski koncert znanega ljutomerskega okteta.

Prosvetne delavce je pozdravil tudi predsednik skupščine občine Gornja Radgona Branko Zadavec. Praznik (drugi po vrsti), ki je postal s tem že tradicionalen, so končali z družabnim večerom.

150 TISOČ PROTI 220 MILIJONOM

24. oktobra je bilo v Klubu poslancev srečanje sodelavcev Pionirja, ki praznuje letos 25-letnico.

Pozdravnim govorom so sledili referati, v katerih so priznani znanstveni in pedagoški spregovorili o znanosti, vlogi poljudnoznanstvene revije za otroke, deležu prirodnih ved v izobrazbi za prihodnost, o pomenu slike pri pouku in vzgoji ter o nekaterih drugih vprašanih, ki se nanašajo na problematiko poljudnoznanstvene tiska za otroke.

Predavatelji so govorili o tem, kaj pomeni za naš jutrišnji dan eksplozivni razvoj znanosti in kako pomembno vlogo lahko odigra med mladimi bralci revija z znanstvenim konceptom. Tako revija je Pionir, ki s posebno metodo pisanja za otroke posreduje mladim humanistične in eksaktne znanosti. Prof. Toličič, ki je govoril o razvoju psiholoških značilnosti doraščajočega otroka ob prehodu v puberteto, je poudaril, kako velika je pri šolarju, ki mu je namenjen Pionir, ravno želja po novih spoznanjih. Ker je po eni strani predan pustolovski literaturi, ki nanj zelo sugestivno deluje, je nujno, da ga usmerjamo v drugačno čtivo, kajti zanj utegne postati usodno, če ga ne bomo dvignili nad ceneni nivo literature, ki nima ne umetniške ne znanstvene vrednosti. Koncept Pionirja je tak, da z vsebino prilagene šolarja, ki preživlja svoje pozno otroštvo, tj. razvojno dobo pred puberteto. V tem življenjskem obdobju kaže otrok zanimanje za splošnost, za vzročno povezanost in zakonitosti, čemur tako lahko zadostijo prav naravoslovne znanosti. Te so mnogo bolj kot humanistične vede našle pot do otroka, zato učenci dan segajo po Pionirju, ki jim govori tudi z nazorno ilustracijo. Revija zadošča tudi otrokovemu zanimanju za živali in za tehnične dosežke, pogrešamo pa v nji humanistično literaturo, ki ji z vzgojnega stališča pri nas sploh posvečamo premalo pozornosti. Prof. Toličič zavrača očitke, češ da se za Pionirja ne morejo navdušiti vsi učenci, in poudarja, da so med otroki individualne razlike nujne. Revija te razlike tudi upošteva in nakazuje problemsko sestavljena vprašanja predvsem učencem, ki po umskih zmogljivostih prekašajo vrstnike.

Toličičeva izvajanja je na svojstven način dopolnil prof. Moljk, ki je govoril o tem, kakšna naj bo revija, da bomo čez dvajset let o nji govorili pohvalno. Eksaktne znanosti napredujejo zelo hitro. Vsak raziskovalec je tako rekoč tudi futurolog. V svetu prihodnosti bo prevladalo matematično mišljenje. Matematičnost se prodira tudi v humanistične vede. Na zmagovitem pohodu je avtomatizacija umskega dela. Začenja se življenje računalnikov. Zato je potrebno v mladih ljudeh razvijati smisel za matematičnost. Največjo napako napravimo s tem, če otroku dopovedujemo, da ni matematično nadarjen. Jutrišnji dan bo razvrednotil mnoge vrednote včerajšnjega dneva. Jasno je le to, da bo vedno večji pomen doživljala človekova ustvarjalnost. Revija, ki skrbi za to, da seznanja mlade ljudi z najnovejšimi dosežki in jih učijo logično misliti ter jih sili k samostojnemu delu, opravlja veliko poslanstvo.

Vsi predavatelji so poudarjali izredni pomen poljudnoznanstvenega svetila, posebno še v današnjem svetu hitrega vsestranskega razvoja. Predavatelji s srbohrvatskega jezikovnega območja so naglasili tudi to, s kakšnim nenavadnim zanimanjem so Pionirja sprejeli učenci in prosvetni delavci v Srbiji in na Hrvaškem. To je edina poljudnoznanstvena publikacija za mladino, ki je prerasla republiški okvir.

V zvezi z razvojem znanosti so predavatelji poudarili, kako usodno tepe narod občutek majhnosti. Preveč občudujemo to, kar je tuje, in premalo se zavedamo svoje vrednosti. Žalostno je dejstvo, da so izumiteljski dosežki v Jugoslaviji na zadnjem mestu

v Evropi. Iz vrst današnjih učencev osnovnih šol pričakujemo jutrišnje strokovnjake. Vprašanje pa je, ali bo družba zagotovila take pogoje, da bo pri nas znanstvena misel lahko živela in rodila nove sadove.

Druga žalostna resnica je dejstvo, da skomercializirani tisk duši zdrave intelektualne sile mladega človeka in da se Pionir z naklado 150 tisoč izvodov donkihotko postavlja v bran nakladi 220 milijonom literarne plaže.

Vsi predavatelji in diskutanti so poudarjali tudi veliko kulturno in vzgojno poslanstvo, ki jo opravlja Pionir s tem, da je v 25 letih zbral ob sebi lepo število najbolj uglednih domačih strokovnjakov. Ti se zavedajo, kako pomembno je z besedo in ilustracijo širiti obzorje doraščajočega otroka.

Pisatelj Ivan Potrč je imenoval Pionirja list za otroke vsega sveta. Obžaloval je, da se v tisku tako malo piše o njem in o tem, kaj smo dejansko naredili za mladi rod. «Kdor sodeluje v Pionirju», je dejal, «dela za jutrišnjo Jugoslavijo.»

Srečanje sodelavcev Pionirja je v celoti izvenelo kot poziv družbi in posameznikom, ki skrbe za pouk in vzgojo, da strnejo svoje moči in jih posvetijo mladim.

Poročanje s tega srečanja bi rada sklenila z mislijo A. de Saint Exuperyja, ki pravi, da ve danes vsak poprečni študent visoke šole več kot sta nekoč vedela Pascal in Descartes, sprajše pa se, ali je sposoben njenega duhovnega poleta.

Stvari bi se bistveno spremenile, če literarna plaža ne bi bila edino čtivo prenekaterega izobraženca.

BERTA GOLOB

V LJUBLJANI NOV ŠTIPENDIJSKI SKLAD?

Ze dalj časa je v vsej republiki očitno, da imamo neenotno kadrovske politiko. Vzrokov za to resda ni malo, eden bistvenih pa je nedvomno neusmerjeno in neenotno štipendiranje. Se vedno velja očitke, da ne skrbimo dovolj za strokovno in družbenopolično izobraževanje in da brez načrtnega usmerjanja tudi ne bomo dobili perspektivnih vodstvenih kadrov.

Tudi v Ljubljani si prizadevajo, da bi izobraževanje in usposabljanje kadrov čim bolj organizirali. Kot je sklenila občinska mestna konferenca, naj bi Ljubljana dobila nov sklad za podeljevanje štipendij in posojil za študij. Predlog zanj je pripravila komisija za volitve, imenovanja in kadrovske zadeve skupščine mesta Ljubljane, pred nedavnim pa ga je obravnavala sekcija za vzgojo in izobraževanje pri mestni konferenci SZDL Ljubljana.

Novi sklad se bo torej pridružil skladom za štipendiranje pri republiški izobraževalni skupnosti. Ljubljanski temeljni izobraževalni skupnosti in skladu pri komunalnem zavodu za zaposlovanje v Ljubljani. Poleg tega imajo take sklade še občinske skupščine in delovne organizacije raznih podjetij.

Čim več bo štipendijskih skladov — tem več bo denarja. Studentom se bo potemtakem — po tej logiki — obrnilo na bolje. Res pa je tudi, da veliko štipendijskih skladov še ne pomeni dobrega štipendiranja. Vseeno je namreč, če so viri sredstev še tako »pestri«, poglavito je, da je kadrovska politika vodena enotno, po določeni presoji, skratka tako pametno, da bo denar porabljen na primeren in najbolj učinkovit način. Zato se bodo morali vsi, ki pri tem sodelujejo — tisti, ki denar dajejo, in oni, ki ga razdeljujejo, dogovoriti glede enotnih meril in oblik štipendiranja. Pri podeljevanju naj bi upoštevali že preizkušena merila, in sicer: doseženi učni uspeh, materialne pogoje štipendistov, rezultate psihološke preizkušnje, predvsem pa potrebnost kadrov v določenih strokah, gospodarskih organizacijah in družbenih službah.

Novi sklad naj bi dal možnosti za šolanje tudi dijakom širšega in ne le ožjega ljubljanskega območja. Tako bi odprl mnogim izgubljenim talentom vrata v srednje in visoke šole in jim v sodelovanju z republiškim zavodom za zaposlovanje pomagal do ustrežnejših poklicev. Če se bodo vsi ti dobri nameni tudi uresničili, smo s spodbudo za ustanovitev takih skladov v resnici lahko zadovoljni.

M. K.

SINDIKAT DELAVCEV DRUŽBENIH DEJAVNOSTI SLOVENIJE REPUBLIŠKI ODBOR

Predsedstvo republiškega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije je na seji dne 22. oktobra 1969 obravnavalo projekcijo financiranja šolstva, kulture, zdravstva, javne varnosti in drugih družbenih dejavnosti v letu 1970. Obenem je bilo seznanjeno tudi s predlogom resolucije o okvirih ekonomske politike in politiki zbiranja ter uporabe sredstev za splošno potrošnjo v letu 1970 (predlog izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije z dne 20. oktobra 1969). Upoštevaajoč potrebo po nadaljnjem usklajenem razvoju družbenih dejavnosti z razvojem gospodarstva, je predsedstvo sprejelo tale

KOMUNIKE O PLAČILU DELA DRUŽBENIH DEJAVNOSTI V LETU 1970

I.

Sindikata delavcev družbenih dejavnosti tako kot druge družbeno-politične organizacije podpira prizadevanja za nadaljnje povečanje reprodukcijske sposobnosti gospodarstva in za stabilizacijo gospodarstva na vseh področjih. V teh okvirih je nujno potrebno dosežati usklajeno rast gospodarstva in družbenih dejavnosti in njihovo enakopravno obravnavanje. Predsedstvo republiškega odbora soglaša, da večje globalne obremenitve gospodarstva v letu 1970 niso uresničljive, vendar meni, da je tako v prihodnjem in v naslednjih letih mogoče zagotoviti gospodarstvu — kot glavnemu potrošniku — samo toliko uslug šolstva, zdravstva, kulture in drugih družbenih dejavnosti, kolikor jih je mogoče plačati po njihovi realni vrednosti. V tem smislu meni predsedstvo, da v predlogu resolucije ni danih dovolj možnosti predvsem samoupravnim skupnostim in delavcem, da bi dosegali neposredno povezovalje gospodarstva in družbenih dejavnosti in da bi samostojno usmerjali politiko osebne potrošnje ter družbenega standarda. Jasneje bo treba predvideti tudi prioriteten red v zadovoljevanju skupnih potreb.

V predlogu resolucije ni predviden nadaljnji napredek dohodkovnih in samoupravnih odnosov med financerji in družbenimi dejavnostmi, čeprav edino ti v naših razmerah lahko pripomorejo k nadaljnji racionalizaciji poslovanja družbenih dejavnosti in k objektivni valorizaciji dela in stroškov teh dejavnosti. Predsedstvo republiškega odbora meni, da v letu 1970 ne bi smeli dopuščati zniževanja družbenega standarda zaposlenih z nižjimi osebnimi dohodki kot tudi ne povprečnega povečevanja razlik v osebnih dohodkih med različnimi dejavnostmi. Zato je potrebno hitreje kot do sedaj s samoupravnimi in družbenimi dogovori usmerjati dohodek in osebne dohodke. Sindikat delavcev družbenih dejavnosti Slovenije že dalj časa vztraja na tem, da je treba na vseh področjih odpravljati pavšalno financiranje, ki se navadno spreminja v financiranje institucij, in uvesti pogodbene poslovne odnose na podlagi programiranega in opravljenega dela. Pavšalno financiranje je nesprejemljivo za vse družbene dejavnosti, pri čemer še posebej opozarjamo na nevarnost pavšalov na področju zdravstva.

Predsedstvo opozarja tudi na nenormalno visok porast nekaterih zakonskih in pogodbenih obveznosti delovnih organizacij (npr. članarine, obresti, najemnine, zakupnine, zemljiški prispevki, zavarovalne premije itd.). Te in podobne obveznosti gospodarstva zmanjšujejo sposobnost delovnih organizacij za realno dvigovanje družbenega standarda delavcev v skupni potrošnji.

II

Glede financiranja šolstva v letu 1970 je predsedstvo republiškega odbora ocenilo, da predlog resolucije omogoča bistveni korak naprej v urejanju materialnega položaja šolstva na podlagi sprejetega sanacijskega načrta. Pri tem pa je ugotovilo, da s predlaganimi sredstvi vendarle ne bo mogoče v celoti uskladiti osebnih dohodkov prosvetnih delavcev z osebnimi dohodki delavcev, ki opravljajo ustrezno delo na drugih področjih, kar še posebej velja za učitelje s srednjo izobrazbo. Predsedstvo je tudi menilo, da je v ceno pedagoškega dela nujno računati normalen obseg nadurnega dela, ker je le-to zaradi preostanka ur pri posameznih predmetih objektivne narave. Predsedstvo se zavzema za tako kalkulacijo, ki bo upoštevala celotno povečanje osebnih dohodkov drugih dejavnosti v letu 1969, ker je verjetno, da predvideno 13% povečanje ni več realno (v 8 mesecih letošnjega leta znaša 15%). Po mnenju predsedstva je v resoluciji treba izrecno povedati, da je s predvidenimi zneski za šolstvo v letu 1970 opravljen pretežni del sanacije, da pa bo ta v celoti izvršena leta 1971.

Predsedstvo republiškega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije soglaša s predlogom v resoluciji, da je pri namenski opredelitvi porabe sredstev republiškega proračuna potrebno upoštevati sedanjeno znatno zaostajanje sredstev za kulturne dejavnosti in za materialne pogoje delovanja republiških upravnih organov. Pri tem je nujno zagotoviti, da bodo v letu 1970 usklajeni osebni dohodki in ustrezno povečani materialni izdatki v vseh dejavnostih s področja kulture in da bodo končno že urejene nevarne materialne razmere delavcev v milici. Predsedstvo meni, da je sugestivno o saniranju materialnega položaja kulture treba dati tudi občinam.

Pri projekciji financiranja zdravstva predsedstvo posebej opozarja, da zdravstveni zavodi ne morejo nositi rizika za podražitev hrane, zdravil in drugih predmetov, ker bi te podražitve sicer nujno šle v breme osebnih dohodkov zdravstvenih delavcev ali pa vplivale na poslabšanje kvalitete zdravstvenih uslug na škodo zavarovancev. Zdravstvo lahko nosi le riziko za morebitno nenormalno naravno potrošnjo, zato je v pogodbah treba zagotoviti pravo revizije cen zdravstvenih uslug med letom, če bi se cene na trgu ne gibale skladno s planiranimi. Kolikor načrtovana povprečna stopnja prispevkov za sklade zdravstvenega zavarovanja ne bi dala dovolj sredstev za plačilo zahtev gospodarstva oziroma populacije po zdravstvenih uslugah, je treba odločno postaviti vprašanje obsega uslug (pravice), nikakor pa ne pristajati na nadaljnjo razvrednotenje zdravstvenega dela. Ugotovljeno je, da gibanje osebnih dohodkov zdravstvenih delavcev že dve leti zaostaja, pri čemer so nerealno nizki zlasti osebni dohodki delavcev s srednjo in višjo izobrazbo. Zavadi

(Dalje na 2. strani)

»Zgodovina umetnosti« v treh delih

Izčrpnost, stvarnost in poljudnost so tri bistvene odlike najnovejše Zgodovine umetnosti, ki jo je napisala italijanska avtorica Gina Pischel, v slovenščino pa prevedel Janko Moder. Bogato opremljeno knjigo, eno redkih, ki približuje vsebino o umetnosti stvarno in brez fraz, ki ne propagira likovne umetnosti predvsem s slikami in nedoraslimi tekstom, temveč poglobljeno obravnava tudi umetnostne probleme, je založila Mladinska knjiga iz Ljubljane.

Tako ugodno je knjigo ocenil tudi dr. Franco Stelč, ki pravi, da je ta pregled zgodovine umetnosti med mnogimi pregledi svetovne zgodovine izredno dober; tudi manj razgledanemu bralcu daje osnovo za orientacijo v skrajno zamotanem tkivu umetnostnega dogajanja. Zaradi globljega problemsko zastavljenega obravnavanja bodo te knjige zanimive tudi za študente umetnostne zgodovine in za vse, ki se žele seznaniti z likovno umetnostjo.

Zgodovina umetnosti (sicer v treh delih in na 700 straneh) predstavi v svojem prvem delu prazgodovino umetnosti, nas seznanja z umetnostjo Mezopotamije, Egipta, prednje Azije, Krete, Miken, Grčije, Etrurščanov v Italiji in Rimskega imperija, oživlja starokrščansko in bizantinsko umetnost, umetnost tako imenovanih barbarov, Islama, Indije, Kitajske, Japonske in predkolumbovskih kultur ob srednji in južni Ameriki.

Druga knjiga obravnava umetnost zahodne Evrope od 17. stoletja, se povrne k islamski in bizantinski umetnosti, nato pa oriše romansko, gotško in renesančno umetnost z manierizmom 15. stoletja.

V tretji knjigi govori avtorica o zahodnoevropski umetnosti baroka, rokokoja in klasicizma, o umetnosti 19. stoletja in zaključuje z umetnostjo prve polovice 20. stoletja glede na avangardistične težnje v sodobni umetnosti.

Knjiga zajema torej najpomembnejše umetnostne kulture od prvih pojavov v pradavnini do danes. Posebno pomembno pa je, da nakazuje sodobnemu izobražencu tudi pot po umetnosti sedanjega časa (v III. delu). Resda je oris italijanske umetnosti izčrpnjši, medtem ko je umetnosti slovanskih narodov avtorica zanemarila. To pa ni napaka, ki bi bistveno zmanjševala ceno knjige. Založba Mladinska knjiga je tudi za to našla rešitev: v kratkem bo izdala zgodovinski pregled slovanske umetnosti in s tem odpravila to pomanjkljivost.

M. K.

Ena redkih knjig, ki približuje zgodovino umetnosti stvarno in brez fraz — G. Pischelove »Zgodovina umetnosti« v treh delih, ki je pravkar izšla

Slavisti, učitelji slovenščine in književnosti, ljubitelji leposlovja!

Vsak narod, vsaka družba mora v razvoju posvečati del svojih moči in sredstev za lastno kulturo in duhovno ustvarjalnost.

Moderna šola mora svojemu učitelju in učencu pomagati spoznavati sodobno dogajanje. Mora ga vključevati v življenje!

S tem namenom in smotrom smo izdali za vas zanimiva domača dela, katerih natis sta z izdatno subvencijo podprla Cankarjeva založba in republiški založniški sklad:

	ekonomska cena din	prodajna cena din
● Dušan Pirjevec: HLAPCI, HEROJI, LJUDJE	44,80	25,00
● Pavle Zidar: STANJA	42,20	8,00
● Franci Zagorčnik: OBSEDO STANJE	51,50	8,00
● Vitomil Zupan: SONČNE LISE	42,20	25,00

Prav tako je v tisku velika antologija slovenske poezije ZIVI ORFEJ, ki bo povsem na novo ovrednotila in predstavila ves njen razvoj in pomen. Za to antologijo smo prav tako zelo zmanjšali prodajno ceno

● ŽIVI ORFEJ od 211,00 din na 120,00 din. Smoter bomo dosegli samo, če boste ta dela zares sprejeli in če ne bodo ostala v skladiščih.

To niso knjige v razprodaji, to so nova najlepša dela, katera želimo dati v roke vsakemu ljubitelju knjige!

Sezite po njih in jih priporočite drugim! Za leto 1970 napoveduje Cankarjeva založba naslednja nova domača dela:

- Josip Vidmar:
ESEJI O SLOVENSKI LITERaturi
- Dušan Pirjevec:
VPRAŠANJA O POEZIJI
- Beno Zupančič:
PLAT ZVONA, roman
- Vladimir Gajšek:
DEŽELA NOŽEV, poezija
- Pavle Zidar:
NOVA STANJA, novele

Zahtevajte knjige v svoji knjigarni. Najbolj zanesljivo pa bo, če pišete na naslov:

CANKARJEVA ZALOŽBA, Ljubljana, Kopitarjeva 2/II, knjižni oddelek, in knjige vam pošljemo na dom. Ne pozabite: Izjemna prilagoditev!

»Za 29. november«

V svoji knjižni zbirki »Umetnost in kultura« je Prosvetni servis v Ljubljani kot 75. zvezek izdal gradivo za proslavljanje našega državnega praznika. Pismi številnih naših pesnikov je združil in povezal z vmesnim tekstom iz Titovih govorov, pisem na smrt obsojenih in podobno Janez Povše. Glede interpretacije teksta (v celoti 20 strani) so na zadnjih straneh navodila, tako da bo knjižica lahko koristno služila za šolske proslave.

VABILO

Osnovna šola Podgorci pri Ormožu, vabi vse, ki so kdaj sodelovali in ki še sodelujejo, na proslavo 150-letnice šolstva na tem območju in na proslavo 60. obletnice kulturno-prosvetnega društva. Proslava bo 8. in 9. novembra.

Maturantke novomeskega učiteljskega v šolskem letu 1951/52 se zbirajo ob razrednikovi 60-letnici. Svoje predloge sporočite: Rezi Radoš, Ljubljana, Gerbičeva 51a.

Učence vzgaja razredni učiteljski zbor

Vsako leto znova obravnavamo nezadovoljive, ponekod pa kar porazne učne uspehe v osnovni šoli, posebno na višji stopnji. Upravičeno nas skrbljivo podatki o osipu učencev, ki so kaj malo v skladu z našimi težnjami in reformnimi načeli obvezne šole. Lahko rečemo, da bi znali vsi že kar v smu našeti številne razloge za to nezavidljivo stanje. Ali ni morda potrebno ob analiziranju učnovzgojnih uspehov iskati vzroke tudi v tem, kako in koliko smo uspeli organizirati pedagoško dejavnost učiteljskega zbora? Prav učitelj je odločilen dejavnik pri oblikovanju učenca in mora imeti v šoli nadrejeno vlogo pred ostalimi dejavniki, ki mu le pomagajo pri tej nalogi. In prav zato bi moral dobiti tudi primerno družbeno priznanje!

Pri razrednem pouku na nižji in srednji stopnji osnovne šole je v organizacijskem in pedagoškem pogledu odgovoren za svoj oddelek le posamezen učitelj, ki edini vodi svoje učence k zaželenemu smotru. Izobrazbeni in vzgojni smotri oddelka so v glavnem odvisni od njegove prizadevanosti in pedagoške sposobnosti. Tudi razvoj posameznega učenca je dosežek njegove peda-

goško-didaktične ustvarjalnosti. Učitelj na tej stopnji ima potemtakem celotno problematiko oddelka v svojih rokah; zaradi tega je vsa teža odgovornosti osredotočena v njegovi pedagoški osebnosti. Tako je učitelj edini, ki je poklican in odgovoren za to, kako bo zagovarjal svoje delo in uspehe pred učiteljskim zborom na šoli in pred starši. Prav zaradi tega mu pripisuje tudi naša osnovna šola pomembno mesto v pedagoškem procesu. Položaj razrednika pa pomeni v določenem pogledu ugodnost; ta razredni učitelj ima namreč natančen in jasen pregled o izvajanju učnovzgojnega programa. Tako je vselej pripravljen, da vsak trenutek zastopa svoj oddelek pred zainteresiranimi dejavniki v šoli ali izven nje. Tak položaj ga nenehno usmerja k spremljanju pedagoške situacije in ga spodbuja k ustvarjalnosti.

V povsem drugačnem položaju je razredni učitelj na višji stopnji. V oddelku poučuje več učiteljev, med katerimi ima vsak svoje izobrazbene naloge, ki jih zahteva posamezni učni predmet. Vemo pa, da mora vsak učitelj ob izobrazbenih nalogah tudi vzgajati, kar pomeni najvišji smoter v posameznem oddelku in

na celotni šoli. Pri doseganju tega smotra pa je nepogrešljiva enotnost vseh učiteljev, ki poučujejo v razredu. Enotnosti pa ne moremo pojmovati le tako, »da se vsi strinjamo z lepo oblikovanimi pedagoškimi načeli; sporazumeti se moramo predvsem v tem, kako poenotiti svoje postopke, svoj pedagoški vpliv in vzgojne metode. Teh nalog pa na višji stopnji ne more več uresničiti ena sama oseba, temveč jo dosegajo s skupnimi močmi vsi učiteljski oddelki. Na tej stopnji ne more biti več zgolj razrednik tisti, ki je sam odgovoren za pedagoško situacijo in uspeh v oddelku. Vsak učitelj je v enakem meri odgovoren za odnos učenca, ki ga imajo do izobrazbenega področja in za uspehe lastne vzgojne dejavnosti.

RAZREDNIK — ORGANIZATOR IN USMERJEVALEC PRIZADEVANJ

Rezumljivo pa je, da bi se pedagoška ustvarjalnost posameznih učiteljev, drobila, razvedrila, če ne bi imela opore in pomoči v zelo pomembnem strokovnem organu — razrednem učiteljskem zboru. Razrednik v tem pedagoškem forumu ni učitelj, ki bi bil največ in predvsem odgovoren za oddelek, temveč ima predvsem

vlogo organizatorja in usmerjevalca vseh prizadevanj posameznih članov razrednega učiteljskega zbora. Ob tem se mora uveljaviti njegova pedagoška moč! Prav v organiziranem delu učiteljev v oddelku je že precej jamstva za doseganje enotnih smotrov. Zahteva po delovanju razrednega učiteljskega zbora ne upravičuje le zakon o osnovni šoli (81. člen), temveč pedagoška praksa. V svojem razmišljanju bi navedel le nekatere razloge, ki utemeljujejo nujnost strnjene dela tega strokovnega organa.

Vsak učenec v oddelku je individualna osebnost zase, ki ima takšne ali drugačne psihofizične sposobnosti, emocionalne in socialne lastnosti. Vsak učitelj odkriva te posebnosti na svoj način — posamezne učenceve sposobnosti pa celo le na nekaterih učnovzgojnih področjih. Sam razredni učitelj vsega tega ne bi mogel opravljati, četudi prebije večidel učnega časa s svojimi učenci. Učitelji v oddelku imajo ob tem različno stopnjo izkušnje, nagnjenj in psihološkega znanja. Naša težnja pa je, da pridobimo slehernega učenca. Vemo, da se nam je med množicami naših učencev obdonesno »izgubilo« na tisoče otrok; morda tudi zaradi tega, ker smo jih obravnavali le kot druge učence svojega razreda, premalo pa kot otroke z individualnimi posebnostmi. Najbolj zanimiva seja razrednega

nih dejavnostih je bilo z najrazličnejših vidikov prisotno v celotni dejavnosti republiškega odbora in njegovih organov.

V skladu s sklepi o samoupravljanju, ki so bili sprejeti na skupni plenarni seji RO in republiškega sveta, Zveze sindikatov Slovenije, so republiški odbor in njegovi organi na različne načine spodbujali sindikalna vodstva in organizacije, da bi na svojem področju naredili analize o uresničevanju samoupravljanja v delovnih skupnostih, ugotovili pomanjkljivosti in se zavzeli za izpopolnjevanje, poglobljanje in nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov. Vsem vodstvom in osnovnim organizacijam je RO poslal program svojega dela, v katerem je bil poseben poziv za to aktivnost. O pomembnosti te naloge, so predstavniki RO razpravljali tudi s predsedniki občinskih in medobčinskih vodstev sindikata (29. 10. 1968). Pozivu se je odzvalo precej osnovnih organizacij in občinskih vodstev. Ta problematika je bila na dnevnem redu občinskih zborov v večini osnovnih sindikalnih organizacij.

Samoupravljanje je dobilo nove spodbude s XV. amandmajem zvezne in XIII. amandmajem republiške ustave. Mnoge osnovne organizacije so se že začele pripravljati na ustrezne spremembe in dopolnitve statutov, prav tako je bilo organiziranih več razprav s predstavniki sindikalnih organizacij v posameznih občinah. RO in njegovi organi so na področju samoupravljanja sodelovali še pri drugih akcijah, npr.: pri pripravljanih nove zakonodaje v zdravstvu, kulturi in znanosti, v razpravah o imenovanju direktorjev šol, o organizaciji prosvetno-pedagoške službe itd.

SAMOUPRAVLJANJE V DRUŽBENIH DEJAVNOSTIH

Samoupravljanje v družbenih dejavnostih je bilo z najrazličnejših vidikov prisotno v celotni dejavnosti republiškega odbora in njegovih organov.

Samoupravljanje v družbenih dejavnostih je bilo z najrazličnejših vidikov prisotno v celotni dejavnosti republiškega odbora in njegovih organov. V okviru naloge: strokovni, moralni in politični vidiki dela v družbenih dejavnostih, in analizo pravičnikov o delovnih razmerjih in o delitvi dohodka, ki jo je opravila posebna strokovna skupina.

Zelo živahno dejavnost so RO in njegovi organi pokazali ob pripravljanih različnih gradiv in

(Nadaljevanje s 1. strani)

Komunike o plačilu dela družbenih dejavnosti v letu 1970

tega od zdravstva ni mogoče terjati, da z nadaljnjim razvednotenjem svojega dela daje več uslug, kot jih lahko zagotovi za ceno na podlagi realnih kalkulativnih elementov. Predsedstvo se posebej zavzema za to, da bi pri financiranju zdravstvenega varstva ne izostali realni deleži družbeno-političnih skupnosti in delovnih organizacij, zlasti tudi na področju preventive, kar v predlogu resolucije ni omenjeno.

III.

Predsedstvo republiškega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije meni, da niso sprejemljivi tisti predlogi resolucije, ki nalagajo riziko zaradi morebitnega izpada dohodkov družbenim dejavnostim, medtem ko določajo imobilizacijo morebitnih viškov. Predsedstvo podpira predloge, da se z morebitnimi viški povečajo rezervna in s tem obratna sredstva, ker so le-ta že itak minimalna ali pa jih na posameznih področjih skoraj ni. Kakršnakoli imobilizacija ima tudi praktično lahko izredno majhen vpliv pri stabilizaciji. Od skupnih sredstev delovnih organizacij v SR Sloveniji odpade namreč na celotne družbene dejavnosti le 5,6%, od vseh sredstev, ki se zbirajo na območju SR Slovenije z davčnimi metodami, pa odpade na šolstvo 13%, na zdravstvo zavarovanje 12% in na kulturo celo le 1%. Celotna letošnja imobilizirana sredstva ne dosegajo niti 0,2% od vseh sredstev delovnih organizacij oziroma niti 1% od sredstev, ki se zbirajo z davčnimi metodami. Predsedstvo podpira ukrepe za povečano finančno disciplino, pri čemer mora biti zagotovljen enakopraven tretman vseh udeležencev družbenega dela.

M. K.

RAZREDNI PROBLEMI NISO SAMO RAZREDNIKOVI

V oddelku se pojavi težavna pedagoška situacija, potrebni so ukrepi, morda tudi kazni. Ob nezadostnih primerih bo vzgojne postopke obravnaval posamezen učitelj ali razrednik. Vendar bo učitelj, ki je neposredno reševal problem, seznanil s tem tudi druge učitelje. Le-ti naj bi tudi ob manjših vzgojnih težavah pokazali pred razredom pozornost in zaskrbljenost. Ze ob tem bodo učenci začutili doslednost in pozornost učiteljev, ki jo posvečajo razredu. Začutili pa bodo hkrati naše enotno stremenje in strogo načelnost, kar pa pomeni vzgojni moment pri ustvarjanju pristnejše pedagoške situacije v razredu. V zahtevnejših primerih pa je vsekakor potreben kolektivni ukrep učiteljev, ki se mora sestati in se najprej temeljito seznaniti s problemom. Razredni učiteljski zbor bo moral razčleniti vse razloge in okoliščine, ki so povzročile posamezen prestop. Posamezen učitelj ali razrednik bi ukrepal gotovo premalo premišljeno; nastalo vzgojno situacijo bi morda le na videz »zadužil«, ob tem pa povzročil, da se v oddelku sčasoma razvije še težavnejše vzdušje. Pri tem imam v mislih situacijo, ko gre za celotne skupine otrok, ki se uprejo učnovzgojnemu interesu oddelka. V primeru, da pri vzgojnem ukrepanju in izvajanju sklepov

Dejavnost ZPPS Ljubljana v letu 1968-69

Dobro pripravljene smučarski in plavalni tečajji

Zavod za prosvetno pedagoško službo Ljubljana je poleg drugih splošnih dejavnosti na šolah posvetil v preteklem šolskem letu izredno veliko pozornost uvajanju smučarskih in plavalnih tečajev za učence osnovnih šol kot obvezne oblike šolskega dela na šolah. Organiziral je tridnevni smučarski seminar za učitelje telesne vzgoje v Kranjski gori, tri enodnevne plavalne seminarje za učitelje telesne vzgoje in za učitelje razrednega pouka (predvsem za učitelje, ki učijo v 4. razredih). Smučarskega tečaja se je udeležilo 135 učiteljev telesne vzgoje, plavalnega seminarja pa 49 učiteljev telesne vzgoje in 97 učiteljev razrednega pouka.

Logatec ter Žiri pa v Malinski in na otoku Krku. Plavalne tečaje za učence 4. razredov osnovnih šol so v bazenih organizirale naslednje šole (med poukom ali takoj po končanem pouku): Janeza Mraka in Ivana Cankarja iz Vrhnike, Toma Brejca in Frana Albrehta iz Kamnika ter osnovna šola Radomlje. Osnovne šole Ivana Cankarja, Tončke Čečeve in A. Hohkrauta iz Trbovelj imajo učence 4. razredov vse šolsko leto obvezno pouk plavanja v zimskem bazenu v Trbovljah. Poveljaviti je treba še osnovno šolo Grosuplje, ker je organizirala plavalni tečaj za učence 4. razredov v Dolenjskih toplicah. Po nepopolnih podatkih se je šole v naravi ali plavalnih tečajev udeležilo 2234 učencev 4. razredov.

Logatec ter Žiri pa v Malinski in na otoku Krku. Plavalne tečaje za učence 4. razredov osnovnih šol so v bazenih organizirale naslednje šole (med poukom ali takoj po končanem pouku): Janeza Mraka in Ivana Cankarja iz Vrhnike, Toma Brejca in Frana Albrehta iz Kamnika ter osnovna šola Radomlje. Osnovne šole Ivana Cankarja, Tončke Čečeve in A. Hohkrauta iz Trbovelj imajo učence 4. razredov vse šolsko leto obvezno pouk plavanja v zimskem bazenu v Trbovljah. Poveljaviti je treba še osnovno šolo Grosuplje, ker je organizirala plavalni tečaj za učence 4. razredov v Dolenjskih toplicah. Po nepopolnih podatkih se je šole v naravi ali plavalnih tečajev udeležilo 2234 učencev 4. razredov.

Logatec ter Žiri pa v Malinski in na otoku Krku. Plavalne tečaje za učence 4. razredov osnovnih šol so v bazenih organizirale naslednje šole (med poukom ali takoj po končanem pouku): Janeza Mraka in Ivana Cankarja iz Vrhnike, Toma Brejca in Frana Albrehta iz Kamnika ter osnovna šola Radomlje. Osnovne šole Ivana Cankarja, Tončke Čečeve in A. Hohkrauta iz Trbovelj imajo učence 4. razredov vse šolsko leto obvezno pouk plavanja v zimskem bazenu v Trbovljah. Poveljaviti je treba še osnovno šolo Grosuplje, ker je organizirala plavalni tečaj za učence 4. razredov v Dolenjskih toplicah. Po nepopolnih podatkih se je šole v naravi ali plavalnih tečajev udeležilo 2234 učencev 4. razredov.

V lanskem šolskem letu je od 92 osnovnih šol, kolikor jih je na območju tega zavoda, organiziralo smučarske tečaje kar 84 osnovnih šol. Smučarskih tečajev se je udeležilo 4680 učencev 5. razredov, vodilo, oziroma poučevalo pa jih je 368 učiteljev smučanja. Šole v naravi ali plavalne tečaje je organiziralo 47 osnovnih šol, kar je veliko manj od števila šol, ki so organizirale smučarske tečaje. Šole v naravi ali plavalnih tečajev se je udeležilo 2.234 učencev 4. razredov. Od teh jih je bilo 1351 ali 60,5% neplavalcev. Plavalci se je naučilo 1230 otrok ali 91%. Vse to dokazuje, da so smučarski in plavalni tečajji za učence osnovnih šol opravičili finančna sredstva, ki jih za te dejavnosti dajejo družba in starši otrok.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

PRVIČ PO DEVETIH LETIH: normalen dotok denarja

Pri uspešni organizaciji smučarskih tečajev in šole v naravi za učence osnovnih šol so pokazale veliko razumevanje nekaterih temeljnih izobraževalnih skupnosti, ki so smučarske in plavalne tečaje (šole v naravi) priznale in sprejele kot redno in obvezno dejavnost osnovnih šol ter hkrati prevzele breme financiranja učnovzgojnega kadra, ki poučuje novozgojnega kadra, ki poučuje otroke smučanja ali plavanja. Tako je ljubljanska temeljna izobraževalna skupnost namenila 80.000 N-din za financiranje strokovnega osebja na teh tečajih. Prav tako so temeljne izobraževalne skupnosti Logatec, Idrinja, Trbovlje, Kamnik in Cerknica finančno pomagale šolam pri organizaciji smučarskih in plavalnih tečajev.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Solo v naravi so organizirale prav vse osnovne šole občin Ljubljana Center in Siška, v občini Vič-Rudnik jo je organiziralo 5 šol od 13, v občini Bežigrad pa od 6 šol le 2. V občini Moste-Polje je le osnovna šola Kette-Murn organizirala plavalni tečaj v bazenu Visoke šole za telesno kulturo. Poleg ljubljanskih šol so šole v naravi organizirale še naslednje šole: Cerklona Spodnja Idrinja, J. Miheva iz Idrije in Crni vrh nad Idrijo, in sicer v Karizadovju pri Poreču, Dolenji in Gorenji

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

sodelujejo vsi oddelčni učitelji, samo stori domala vse. Enotna pedagoška akcija oddelčnih učiteljev pa hkrati spodbuja tudi kolektiv učencev k resnejšemu sodelovanju, da se vzgojni položaj izboljša. Praksa nam vselej dokazuje, da je na tej stopnji nemogoče obdržati ugoden pedagoški režim, če obravnavamo oddelke učencev le kot objekt vzgoje. Tudi ob tem, kako pritegniti učence kot vzgojni subjekt, bo našel razredni učiteljski zbor na svoji seji tehtno pedagoško rešitev. Individualna prizadevanja učiteljev mnogo pomenijo, zelo malo pa (ob podobnih primerih) takrat, ko nimajo primerne opore v kolektivnem strokovnem organu. Učnovzgojno delo v oddelku opravljajo učitelji z različnimi pedagoškimi izkušnjami. Prav gotovo bo učiteljem, ki imajo manj prakse in manjši pedagoški učinek, razredni zbor mnogo pomagal. Le-ta pa bo obenem preprečil, da bi v posameznih primerih nastopali v nasprotju s pedagoškim taktom, kar bi utegnilo celo izmalčevati učiteljevo osebnostno dostojanstvo in krniti ugled posameznega vzgojitelja v razredu. Mislim, da je ena najvažnejših nalog razrednega učiteljskega zbora, da si vselej prizadeva ohraniti in krepiti ugled vsakega učitelja. To pa je naša šolska naloga in je v skladu z moralnim kodeksom našega poklica. Obstajati pa ne sme le v odnosu do učencev, temveč tudi ob priložnostih, ko nastopamo pred starši.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Ocenjevanje ne sme biti le zoprna administrativna naloga učiteljev, ki poučujejo v oddelku. Jasno je, da bo to le takrat, ko bomo ocenjevali tik pred redovno konferenco — zaradi statističnega pregleda in zaradi staršev, ki želijo informacije o uspehu. K važnim nalogam razrednih učiteljev bi sodilo nedvomno tudi to, da bi ta razredni organ sprejel dogovor, kako doseči pedagoško vrednost ocenjevanja. Pri tem mislim zlasti naslednje: ocenjevalna merila, način zbiranja izobraževalnih uspehov in upoštevanje individualnosti otrok pri ocenjevanju.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

vsak učitelj in učenec oddelka. Če bo delo tako zasnovano v posameznih razredih, bo tudi delo šolskega strokovnega organa kvalitetnejše. Pa še to: prepogoste zapise v razrednicah, ki v glavnem govorijo o prestopkih učencev, lahko tudi s tem odpravljamo. Pomenitve pedagoški režim pomeni namreč več kot administrativni ukrepi. Pedagoški vodje šole bodo opravili pomembno nalogo, če jim bo uspelo prenesti pretežni del pedagoških nalog na razredne zbore. Pedagoške vodje nikakor ne bi smeli pojmovati le v ravnateljevi in razrednikovi vlogi, temveč predvsem v kolektivnih učiteljskih organih šole. Tu je morda še skrita »pedagoška energija«, ki je menda še nisimo povsem izkoristili.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Ocenjevanje ne sme biti le zoprna administrativna naloga učiteljev, ki poučujejo v oddelku. Jasno je, da bo to le takrat, ko bomo ocenjevali tik pred redovno konferenco — zaradi statističnega pregleda in zaradi staršev, ki želijo informacije o uspehu. K važnim nalogam razrednih učiteljev bi sodilo nedvomno tudi to, da bi ta razredni organ sprejel dogovor, kako doseči pedagoško vrednost ocenjevanja. Pri tem mislim zlasti naslednje: ocenjevalna merila, način zbiranja izobraževalnih uspehov in upoštevanje individualnosti otrok pri ocenjevanju.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

vsak učitelj in učenec oddelka. Če bo delo tako zasnovano v posameznih razredih, bo tudi delo šolskega strokovnega organa kvalitetnejše. Pa še to: prepogoste zapise v razrednicah, ki v glavnem govorijo o prestopkih učencev, lahko tudi s tem odpravljamo. Pomenitve pedagoški režim pomeni namreč več kot administrativni ukrepi. Pedagoški vodje šole bodo opravili pomembno nalogo, če jim bo uspelo prenesti pretežni del pedagoških nalog na razredne zbore. Pedagoške vodje nikakor ne bi smeli pojmovati le v ravnateljevi in razrednikovi vlogi, temveč predvsem v kolektivnih učiteljskih organih šole. Tu je morda še skrita »pedagoška energija«, ki je menda še nisimo povsem izkoristili.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

KOLEGOM V SLOVO

Prof. Franc Stiplovšek

Precep sončen dan je bil letošnji 15. oktober. Tega dne so svojci, prijatelji, znanci in sodelavci ter nekdanji in sedanja dijaki gimnazije pospremili uglednega profesorja Franca Stiplovška na njegovi zadnji poti na ptujsko pokopališče. Pokopnik, doma od Sv. Erne ob Sotli, je leta 1915 maturiral na celjski gimnaziji, nato prenašal napore prve svetovne vojne v Tirolih in Karpatih, po vojni pa študiral na univerzi in od leta 1924 dalje služboval v Ptuju. Ob grobu so se od njega poslovili ravnatelj Rudolf Čeh, gimnazijski ravnatelj v pokolu Fran Alč ter gimnazijka Voćina. Ravnatelj gimnazije je med drugim svojemu učitelju in kolegu rekel v slovo: Zlostni in potrti stojimo ob odprtem grobu.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Karel Barbarič

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Marica Trobejeva

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Slavist ni tudi matematik

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Minuli četrtek popoldne je v prostorih ljubljanskega Magistrata skupščina ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti sklenila za prihodnje leto zahtevati za 35,9 odstotkov več finančnih sredstev, kot je njen letošnji finančni plan. V tem zahtevku so posebej nazakazano potrebna sredstva za financiranje dosežane vzgojno-izobraževalne dejavnosti za območju TIS Ljubljana in posebej potrebna sredstva za novo dejavnost. Samo za dosežani obseg dejavnosti bi bilo treba letošnja planirana sredstva prihodnje leto zvečati za 26,7 odstotka.

Novi učbenik za pouk angleščine v prvem razredu gimnazije

Na naših gimnazijah smo že dolga leta pogrešali dober učbenik angleškega jezika, ki bi bil sodoben po svoji vsebinski in metodični strani in ki bi s tem pripeljal k boljšim uspehom pri poučevanju angleščine. Zato smo lahko prav veseli, da sta se lotili profesorici Alenka Gorican in Ivanka Rode z vsvojo poklicno vnanostjo in visokim strokovnim znanjem zahtevnega, odgovornega in pravzaprav nevhvaležnega dela, da izpolnita to vrzel. Po nekaterem proučevanju tovrstnih učbenikov, ki so do sedaj objavljene v inozemstvu in v Jugoslaviji, sta se odločili za sodelovanje s prof. Mileno Kos za predelavo modernega ameriškega učbenika »English For Today«. Delo na predelavi tega učbenika je končano in knjiga je že objavljena.

Ta učbenik predstavlja novost za naše gimnazije in zato menim, da je potrebno spregovoriti nekoliko besed posebno glede na njegovo lingvistično in metodično osnovo.

Predelani učbenik je tretja knjiga iz serije angleških učbenikov, ki imajo naslov »English For Today«. Serija obsega kompleten tečaj angleškega jezika in ima šest knjig. V prvi se začne s srečanjem z osnovnimi, najpreprostejšimi strukturami. V zadnji, šesti knjigi, pa serijo zaključuje berila iz del sodobnih angleških in ameriških pisateljev. O predelanem učbeniku lahko govorimo torej le kot o delu celote, v kateri besedišče raste, jezikovne strukture pa se sistematično bogatijo. Serija je bila namenjena predvsem južnoameriškim šolam, na katerih je učni jezik španščina. Kljub temu pa se na široko uporablja tudi drugod po svetu.

Adaptirani učbenik je po svoji lingvistični in metodični plati usmerjen strukturalistično. Od dosedanjih tradicionalnih učbenikov, značilnih po »gramatikalni« ali po »direktni« metodi, se popolnoma razlikuje. Zato je nujno, da bi mu po lingvističnih in metodičnih načelih ustrezali tudi učbeniki za nižjo oziroma višjo stopnjo. Take učbenike že imamo za 5. in 6. razred osnovne šole. Za ostale razrede osnovne šole ter za 2., 3., in 4. razred gimnazij pa bo že začeto delo treba nadaljevati.

Ze na prvi pogled lahko ugotovimo, da imamo opravka z učbenikom, zasnovanim na sodobnih dognanjih lingvistike in metodike poučevanja angleškega jezika. To metodo je pod nazivom »oral approach« utemeljil ameriški lingvist Charles C. Fries.¹ Se-

veda ni Charles C. Fries izolirana pojava na polju strukturalne lingvistike, ampak je njegovo delo samo en člen v verigi, ki se je začela s Svicarjem Ferdinandom de Saussurem,² nadaljevala v Ameriki z Leonardom Bloomfieldom³ in njegovimi nasledniki,⁴ med katerimi je tudi že omenjeni Charles C. Fries. Ti lingvisti, znani pod imenom »strukturalisti«, poudarjajo, da je angleško slovnico treba osvoboditi iz oklepa latinske slovnice strukture, v katerega so jo potisnili angleški slovnice 18. stoletja. Proučevanje jezika naj bi bilo znanstveno objektivno, brez zgodovinskega balasta in dosedanje analize v jezikovni analizi.

Kot kolektivni avtor knjige je naveden »The National Council of Teachers of English« (Narodni svet učiteljev angleščine). Med sodelavci naletimo na nekaj svetovno znanih lingvistov, kakor na primer na Archibalda Hilla,⁵ Jamesa Sledda,⁶ Harolda B. Allena⁷

in Clifforda Pratora⁸, od katerih se prvi trije včasih omenjajo kot »neobloofieldovci«, ker so nadaljevali Bloomfieldovo delo. Ze ta imena jamčijo visoko lingvistično in metodično kvaliteto prirejene učbenika. Ne glede na nekatere slabosti, h katerim se bom še vrnil, je to najsodobnejši učbenik angleškega jezika, ki ga imamo.

Slabost vsakega angleškega učbenika, ki so ga napisali Angličani za tujece, je v tem, da ne upošteva strukture učenčevega materinega jezika. Rezultati raziskovanj ameriških strukturalistov, ki so odkrili glavna nasprotja oblik in besednega reda, s katerimi se izraža strukturalni pomen, še ne zadoščajo za izbor in zaporedje slovnice gradiva v angleškem učbeniku za tujece. Lahkoto ali težavo, s katero se tujece nauči določeni angleški stavčni vzorec, ne moremo pripisati posebnostim strukture angleškega jezika, ampak podobnosti ali razlikosti struktur obeh jezikov. Idealen učbenik bi torej moral temeljiti na kontrastivni slovnici angleškega in slovenskega jezika. Take slovnice še nimamo. Njenih vprašanj smo se komaj lotili, zato nas loči od končnega rezultata še dolga vrsta let. Vsak ugovor te vrste zoper uvajanje »English for Today« v naše šole bi bil torej popolnoma neutemeljen.

¹ Saussure, Ferdinand de: Cours de Linguistique Générale, Paris, 1916.

² Bloomfield, Leonard: Language, London, 1935.

³ George Trager, Eugene Nida, H. A. Gleason, C. F. Hoekett, Paul Roberts, itd.

⁴ Hill, Archibald A. (University of Texas): An Introduction to Linguistic Structures, From Sound to Sentence, New York, 1958.

⁵ Sledd James (Northwestern University): A Short Introduction to English Grammar, Chicago, 1959.

⁶ Allen, Harold B. (University of Minnesota): Je glavni urednik periodične publikacije »Readings in Applied Linguistics« - New York.

⁸ Prator, Clifford H. (University of California, Los Angeles): A Manual of American English Pronunciation, New York, 1960.

OBLETNICA MATURANTOV LJUBLJANSKEGA UCITELJSKEGA LETNIKA 1919 - 1920, polno vitov o pravkar minuli vojni: fakrat so maturirali na ljubljanskem učiteljskem poleg rednih absolventov tudi hospitanti, privatisti, nekateri kar v vojaških uniformah. Maturirali so spomladi, nekateri pa tudi jeseni. Zato je proslava letošnje pedesetletnice maturo veljala vsem, ki so maturirali v tem letu. Nekdanji maturanti so se sestali po 50 letih spet v Ljubljani. Ob tej priložnosti so se spomnili tudi 20 umrlih tovaršev in se zahvalili profesorju dr. Josipu Demšarju. — V. D.

Učenka je amatematični tip?

Predstavili so mi učenko 6. razreda osnovne šole in njeni starši so me prosili, da bi jo učil. Pri pomnili pa so, da je amatematični tip. Učenka je v šol. letu 1967/68 imela negativno oceno iz matematike, vendar je po takratnih predpisih lahko prestopila v višji razred, torej v šesti razred. Še pred zaključkom šolskega leta 1968/69 sem se na šoli posvetoval s profesorjem, ki jo je učil. Povedal mi je, da je njeno znanje nezadostno in da sploh nima prav nikakršnega zanimanja za matematiko. Tako je imela ob koncu šolskega leta nezadostno oceno iz tega predmeta in po spremenjenih predpisih pravico do opravljanja popravnega izpita v jesenskem terminu.

V šolskih počitnicah sem jo tako poučeval. Seveda pa nisem hotel prevzeti dela z dekletom brezpogojno. Povedal sem ji, da mi mora pristojno obljubiti, da bo natančno izpolnjevala moja navodila in naloge, ki ji bodo vzele brezskrbne počitnice, da bo torej morala vsak dan vsaj dve uri in pol trdo delati. Pristojno je sprejela moje pogoje.

Se danes se spominjam prve ure. Med drugim sem jo vprašal, naj mi izračuna devet krat trinajst. Bil sem prepričan, da bom dobil takojšen odgovor. Toda deklica mi tega ni znala izračunati. Pomagal sem ji. Toda, ko sva izračunala devet krat deset in še devet krat tri, je pozabila ali 90 ali 27. Rezultata torej nisem prejel. Prišel sem jo izpraševati poštevanke in ugotovil, da ni bila povsem sigurna. Ko pa sem jo vprašal, naj mi pove mnogokratnik števila devet, me je debelo gledala. Takoj sem spoznal, kje tiči njena amatematičnost, da sploh nima osnov, ki so podlaga za štiri računске operacije, zlasti z decimalnimi števili. Ker pa me je bilo strah, kako naj bi z njo predelal snov za šesti razred, sem poizkusil skrajno pot. Pisala je poštevanke, mnogokratnike, zaporedno in obratno. Njena mati mi je priznala, da je dva dni pisala in predelala pri delu tudi več kot po štiri ure na dan.

Toda uspeh po enem tednu je bil presenetljiv. Midva sva z lahkoto ugotavljala, da je npr. štiriindvajset mnogokratnik števila dve, tri, štiri, šest, osem in dvanajst. Prešla sva na ulomke ter predelala seštevanje, odštevanje, množenje ter deljenje v naslednjih dveh tednih. Spominjam se, da sem takoj samo popravil domače naloge skoro po ure. Bilo je vsega okrog šestdeset računov. Od teh šestdeset je imela le dva računa narobe in še tam so bili bolj lapsusi kot neznanje, saj je sama takoj ugotovila, da ga je krepko zavozila, bodisi da je izpustila člen ali prepisala narobe.

Deklica je dobila izredno veselje do matematike. Ko sem jo nekot vprašal, če se ji zdi matematika res tako težka, mi je odgovorila, da se ji zdi lahka. Kar je v začetku opravljala v treh urah, sedaj izgotovi v eni uri. Celo njena mati je bila presenečena, kako naglo rešuje naloge.

V mesecu in pol sva tako predelala vsod predpisano snov za šesti razred. Deklica je bila tako pripravljena na izpit. Vedel sem, da bo naredila, vendar me je morala skrb zanjo. Zavedal sem se, da je to znanje kot novozasajena cvetka, ki rabi opore in nege, sicer se lahko zgodi, da zvane. Prepričan sem bil, da je snov premo utrjena, ker je bila prenažno osvojena.

Moje domneve so se uresničile. Pri pismenem popravnem izpitu je tri težke naloge brez najmanjše napake naredila, dočim je pri najlažji nalogi napravila neodpustljive napake. Vsekakor pa je pisala nalogo pozitivno, ustno pa je zelo dobro odgovarjala.

Gotovo vas zanima, zakaj sem hotel, da napišem članek o tem. Ugotovil sem namreč, da krilatica, da je deklica amatematičen tip, ne drži. Nasprotno sem spoznal, da bi bila lahko zelo matematičen tip, in sicer eden od boljših. Ker pa ni imela osnov, je obupala. Njen odnos do tega predmeta je bil pač tak kot odnos človeka, ki v življenju izgubi vero v svoje zmožnosti, ker je pač nekje v preteklosti bila narejena neodpustljiva napaka, ki jo je bodisi zagrešil sam, ali so jo zagrešili drugi.

Popolnoma sem mnenja, da je krivda na obeh straneh, to je pri otroku samem na eni strani, na drugi pri starših in vzgojiteljih v šoli. Če bi te napake odstranjevali že zelo zgodaj, ne bi imeli takih težav v gimnazijah s tem predmetom. Velika večina pride v srednje šole matematično izkrivljenih otrok, brez pravih trdnih osnov, potem pa se vse podira.

Osebnostno sem mnenja, da je prav malo res amatematičnih otrok oziroma učencev, mnogo več pa je učencev brez resničnih osnovnih podlag. Pri poštevanke, če jo hočem res obvladati, mora biti to obvladanje tako, da logično sploh ne premišljuje o tem. Saj tudi mizar, ko skoblje, žvižga poleg. To mu je prišlo v kri in meso. To dela sedaj z lahkoto in zraven misli na kaj drugega. Torej osnove štirih računskih operacij bi morale biti tako zmehanizirane, da bi učencu ne sme delati nikakršnih težav. Še enkrat pa poudarjam, da ni nikoli preveč ustnega računanja.

Kaj pomaga nadarjenost, če pa nimaš osnov, elementov, s katerimi lahko delaš. Saj je prav, da učimo otroka logičnega mišljenja, toda premo to logiko zmehaniziramo.

Če bi vse to upoštevali tisti, ki jim je napredek mladih ljudi pri srcu, bi imeli manj težav v šolah z matematiko in bi postal ta predmet splošno priljubljen, ne pa tako, da na vsakem koraku, če naletim kjerkoli na učence katerikoli šol, slišim le matematika, matematika, oh ta matematika.

Anton Šlibar

Skupinsko delo vodi k radostni ustvarjalnosti učencev

Misli ob delu Miroslava Faletova in Romana Oberlintererja
Skupinska učna oblika v naši praksi

Na vseh drugih toriščih dela, posebno v industriji in celo v relativno zaostali dejavnosti, kot je administracija in uprava, se oprijemajo novih oblik in metod, le v šolskem delu se neverjetno počasi uveljavljajo novi, sodobnejši prijem, ki bi poživljali pouk in ki bi bili današnjemu mlademu človeku, njegovi miselni in psihični podobni prilagojeni.

Vzroki za ta pojav so različni. Med njimi ne le ustaljena tradicija, ki jo ima frontalni pouk kot učna oblika za obvladanje številčno močnih razredov, izvirajoča iz časov, ko je bila absolutno poučevalna dominantna vloga učitelja, ampak tudi kot oblika, ki zahteva od učitelja in učenca razmeroma manjši duševni in telesni napor, omogoča pa naglo preglednost nad učenci in neko lažo vodljivo uniformiranost. Skratka: konservativnost učne oblike v pretežni večini naših šol, ki je kljub vsebinskemu napredku učnih predmetov neverjetno žilava. V nekem pogledu ovirajo živahnjšo in bolj razvejanjo razgibanost učnih oblik tudi še mnogi objektivni faktorji, tako na primer starinska neprimerna šolska poslopja z vsvojo zastarelo opremo in marsikje tudi z nemikavnimi ponazorili in učnimi pripomočki, čeprav so novejšie učne knjige iz realij in druge posodobljene, zelo nazorne in mične. Tudi pomanj-

kanje demonstrativnih učilnic in takih za skupinski, kabinetni in individualni pouk, dalje preveliko število učencev ali dijakov po razredih (kar 35 do 40), vse to je močna ovira za formiranje in uvajanje različnih oblik učnega dela.

Če zadnje je kriva takemu stanju poleg omejenih finančnih sredstev tudi vse prešibka zainteresiranost in volja za večjo angažiranost učnega osebja, predvsem na srednjih in strokovnih šolah, njegova neinformiranost o vprašanjih metode, didaktike, psihologije, mentalne higijene in in morda tudi zaradi doslej premalo privlačnih in prepričljivih oblik izpopolnjevanja (no... taci-je, seminarji, tečaj ob preredkih poskusnih razredih in pa neke čisto neutemeljene bojzani pred kritiko).

Dasiravno imamo Slovenci, kar se tiče npr. skupinskega pouka, še sorazmerno malo literature, ki bi tako v teoriji kot v praksi prikazala iz različnih pogledov uspešnost take učne oblike, še čudimo, da je izvršten priročnik Mira Faletova in Romana Oberlintererja SKUPINSKA UČNA OBLIKA V NAŠI PRAKSI, ki ga je pred časom izdala DZS v Ljubljani, šel precej mimo nas, namesto da bi doživljal ponovno izdajo, kot to po svoji temeljitosti obdelave vprašanja skupinskega

pouka ter dobrih ponazoritev in praktičnih prikazov tudi zaslužil. Imenovana knjiga je namreč, čeprav je namenjena zlasti za potrebe osnovne šole, prav tako, če še ne bolj pripravna tudi za srednje in strokovne šole, kjer bi se morali učiti tudi za teamsko obdelavo določenih problemov, kar je pri današnjem stanju znanosti in podrobne specifikacije nujno potrebno. Razen tega so ti učenci ali dijaki že zrelejši in pričakujemo od njih še večjo samostojnost in aktivnost. To težnjo podčrtujeta tudi avtorja navedenega dela v svojem uvodu. Tu namreč podčrtujeta vzgojo k samoizobraževanju, samoupravljanju, samodejavnosti, socialnim odnosom. K temu zelo uspešno pomaga skupinski pouk kot ena izmed tistih oblik dela v naših šolah, ob kateri moremo najučinkoviteje uresničiti tiste vzgojne cilje, ki mladega človeka oblikujejo v samostojno osebnost, vodijo k njegovi ustvarjalnosti, tvorni domiljšiji in logičnem mišljenju.

Knjiga SKUPINSKA UČNA OBLIKA V NAŠI PRAKSI ima tri dele:

I. del, na 19 straneh, nosi naslov »Proučevanje skupinske učne oblike na osnovnih šolah«, kjer podaja definicijo za skupinsko delo, seznanja z načelnimi stališči, piše o poteku skupinskih učnih ur, o tematiki, obsegu in globini

učnega gradiva za skupinsko delo, o sredstvih, virih in pripomočkih pri takem delu, o izobrazbenih in vzgojnih smotrih skupinskega pouka.

V II. skoraj 100 strani obsegajočem delu z naslovom »Skupinska učna oblika v naši praksi« opozarjata sestavljalca na naslednja vprašanja: 1. kako se naj učitelj in učenci pripravijo na skupinsko delo, da bi bila ura kar najbolj izkoriščena; 2. na organizacijsko shemo skupinskega pouka; 3. na metodične enote v urah skupinskega pouka; 4. na učne pripomočke učencev; 5. na formiranje skupi učencev, upoštevanje psihološki moment, nadarjenost, voditeljske sposobnosti učencev, notranjo strukturo razredne skupnosti z vidika socialnih odnosov, sposobnosti, interesov; 6. navajata, koliko naj bi bilo v razredu skupin in učencev v eni skupini; 7. kako dolgo naj traja skupinsko delo; 8. kateri učni predmeti pridejo v poštev za skupinski pouk; 9. preideta na plenarni del skupine, ki obdeluje kak predmet ali izsek predmeta ali snovi, o porazdelitvi takega dela in njega poteku ter o učiteljevi vlogi pri skupinskem pouku; 10. preideta avtorja na plenarni del z učenci, v katerem ves učni proces novzavamo, vrednotimo in povežemo delo posameznih skupin v razgovor, ki vodi morda sprva učitelji, pozneje predvsem v višjih razredih, eden od tistih učencev, ki se za določeni predmet najbolj zanima in ga obvlada ip.; 11. opozorita na zaključek ob frontalni učni obliki; 12. na razrede skupin po učilnicah; in slednjič 13. na končno analizo učnega dela in povežavo z že predelano učno snovjo in z ostalimi učnimi predmeti. Navajata tudi nagibe za skupin-

ske delo, na vzgojne in izobrazbene uspehe izvršenega skupinskega dela s primerjavo le-teh v drugih skupinah in razredih z drugačno ali isto učno obliko.

III. del ima naslov »Nekateri primeri učnih ur skupinskega pouka« in posameznih učnih predmetih.

Sledi pregled šol in sodelavcev pri preizkušanju skupinske učne oblike v kombiniranih oddelkih te. pregled pedagoškega tiska o skupinski učni obliki ter vsebinsko kazalo. Razprava je ponazorjena z 9 fotografijami, 4 rpredelnicami in 11 risbami ter omogoča sliehrnemu, da po študiju te zelo praktične knjige lahkod uvede za svoj predmet ob primernem času in snovi tudi skupinski pouk. Ta bo tem uspešnejši, če se bo izvajalec posluževal tudi druge domače in tuje literature in pogumno tudi sam eksperimentalni. Prav bi bilo, da bi potem o svojih izkušnjah napisal tudi kak članek za Sodobno pedagogiko ali Prosvetnega delavca, morda tudi v strokovne liste za posamezne predmete. (Jezik in slovnstvo, Geografski vestnik, Proteus idr.), kar bi vzpodbudno vplivalo tudi na druge šolnike.

Hi koncu še kot zanimivost pripomba: Prve poskuse skupinskega dela sem podpisani uvedel na enorazredni šoli na Treh kraljih nad Marenbergom (zdaj Radljam) in o tem predaval učiteljskikom iz Maribora pod vodstvom dr. Franja Zgeca l. 1926 in ob navzočnosti takratnega učitelja in pisatelja Jožeta Pahorja. Pozneje sva z ženo uvedla skupinski način dela tudi na lokoviški šoli, na Korškem, kajti tudi pouk v oddelkih, in ta še posebno, nujno šil tudi k skupinskemu delu. Prve poskuse sistematičnega skupinske-

Letošnji posvet filmskih pedagogov v Mannheimu je nadaljeval lansko leto načeto temo »Nova orientacija filmske vzgoje«. Razprava naj bi izhajala iz naslednjih izhodišč:

Film ima svojevrstne izrazne možnosti. Njegov učinek je vidnoslušni. In prav ta vidnoslušna zaznavnost se integrira v današnjo in tudi jutrišnjo splošno kulturo. Prav zaradi tega je nujno sprejemati avdiovizualni svet kot prisotno resničnost in v pedagoškem delu prenehati z večnimi pogovori o resnič-

odzvah. Iz svoje kože pač niso mogli. Rezultati pogovorov niso zadovoljili pričakovanj. Tako je na primer skupina francosko govorečih svoje pogovore prenašala na filme, ki niso bili določeni za testiranje. Od treh pogovorov sta bila kar dva posvečena filmu Diourke Medveczkija Paul, ki govori o dialektiki vključevanja in izključevanja v družbeni skupnosti, o umiranju ideje, ki postane dogma, o tragediji človeka, ki v takšnem prostoru išče svojo resnico. Impresionist filmskega izraza, nenavaden

Živeti s filmom in mladimi — glavno načelo filmske vzgoje

O posvetu filmskih pedagogov v Mannheimu

nem v avdiovizualnem — v množičnih komunikativnih sredstvih — in o manipulaciji s to resničnostjo. Za dosego tega je potrebno zapustiti področje varnega delovanja in se podati v nevarnost, sprejeti možnost, da na vsakem koraku odkrivamo najnovejša, komaj porajajoča se dejstva, ki pa so sposobna zamajati zgradbo dosedanjega sistema filmske vzgoje in začeti delo z drugega konca. Temu hotenju mora stati ob strani pripravljenost, da se prisluhne filmom, ki nastajajo, in mlademu gledalcu, ki zaradi svojega sožitja s filmom, še bolj avdiovizualnim svetom, film drugače sprejema.

Zato je pač najvažnejše dognati, kakšne spremembe so se dogodile v pedagogu samem. Mlad človek ni šel skozi vse faze, ki jih je narekoval razvoj filmske umetnosti ali invazija avdiovizualnega. Za mladega človeka je to danost, s katero je zračen. Spremembe so nastale le v starejših, če so le-ti bili zanje dovzetni. Prav zaradi tega je bil namen organizatorja posveta doseči, da bi udeleženci v prvem delu srečanja zapustili svojo pedagoško kožo ter se filmu in njegovim delovanjem prepustili kot navadni gledalci. Film, ki bi si ga ogledali, naj bi doživeli brez kakršnihkoli predsodkov in se o njem popolnoma sproščeno pogovarjali. Zahtevalo pa se je, da se izključi vsaka, pa tudi najmanjša pripomba o sprejemu istega filma pri mladih, o njegovem vplivu na mlade.

Testiranje je potekalo v manjših skupinah, ki niso bile sestavljene predvsem na osnovi jezikovnega sporazumevanja. Delo se je nasploh odvijalo v treh glavnih evropskih jezikih. Vsaka skupina si je ogledala kratka filma — Jana Šenkmajerja Stanovanje in mehiški film In formula secreta ter odlomek iz filma Oče Istvana Szaba. Lepo pripravljenemu testu se pedagogi niso

pristop temi, katere leitmotiv je: boj za resnico ne pozna konca, asociira vrsto zanimivih misli. In mogoče je prav ta pogovor pokazal, da je ob filmu, ki omogoča bogato prepletanje misli in občutkov, nemogoče podati enoten zaključek. Še važnejši pa je mogoče zaključek, ki so ga rodila razmišljanja o tem neuspehu testa, bolj rečeno neodzivu na ponujeno temo, da je najvažnejši trenutek v izvajanju filmske vzgoje prav izbor filma. Film sam lahko blokira ali pa razbóhota potek misli.

Omenjeni film so v svoj program vključili mladinci, člani žirije mannheimskega festi-ala. Pedagogom so pripravili izbor filmov, ki naj bi odražal njihova gledišča in

»Nedelja« — Lordana Zafranovića je bila od filmskih pedagogov v Mannheimu zelo lepo sprejeta

5
1969
PROSVETNI
DELAVEC

njihov odnos do filma. Vendar ni uspelo po projekciji razviti pogovora med pedagogi in skupino mladih (navadnih gledalcev). Okolje in pozna ura sta zavrla vsakršno sprostitvev.

Nasploh pa je letošnja tema zahtevala večjo prisotnost mladih v pogovorih in razpravah. Prispevki v debatah nekaterih mlajših udeležencev dajejo vedeti, da je odnos mladih do filma popolnoma drugačen kot pa starejših. Mladi zahtevajo od filma predvsem možnost za razvijanje svojih lastnih misli. Pri tem so predvsem važni njihovi osebni občutki in razlaga le-teh. Medtem pa starejši predvsem film razlagajo in iščejo avtorjevo sporočilo. In najbolj verjetno je v tej razliki v pristopu nesporazum okoli filmske vzgoje. To, kar se ponuja mladim, ne zadovoljuje njihovih pričakovanj.

Starostno povprečje udeležencev se je sicer letos pomladilo. Bili so to mladi pedagogi, ki vnašajo v svoje delo dosti iskanj. Obstoječe stanje jih ne zadovoljuje. Med nemškimi mlajšimi pedagogi je prišlo do izraza nagnjenje, da se poučevanje o filmu (ki ga imajo v šolah) zamenja z ustvarjalnostjo. Ob-

stajata dva zanimiva in izdelana poizkusa. Posebno zanimiv je poizkus iz Nürnberga, ki ga vodi profesor likovne vzgoje in psiholog. Njuno izhodišče je: videti, slišati, občutiti, izraziti. Izhodišče je dokaj podobno našemu. Vendar so vaje — igra, s katerimi navajajo gledalca, da dojema eno najbolj osnovnih struktur filmskega izraza — ritem, prava revolucionarna iznajdba na področju filmske vzgoje. To je možnost aktivnega razvijanja otrokove ustvarjalnosti in njegovega odnosa do vsega, kar ga obkroža. Vsa otrokova dognanja prihajajo v njegovo zavest preko ustvarjalne igre. Manj zanimiv je drugi poizkus, ki preseneča zaradi svoje obširnosti. S pomočjo münchenke televizije je v neki klasični gimnaziji razred štirinajstletnic posnel toliko filmov, kot je bilo deklet v razredu. Ta poizkus je seveda napredek v poučevanju o filmskih sredstvih. Je zanimiv, sprošča otroka, vendar je še vedno uklepnjen v neke zaprte didaktične principe.

Mnogi filmski pedagogi se prepogosto vklepajo v svoje metode, ki izhajajo iz njihovega osebnega odnosa do filma. In če je to daleč od interesov mladih, postane njihovo delo nezanimivo. Filmsko-vzgojno delo bi se moralo prilagajati potrebam, ki se menjajo tako hitro, kot se menjata novi film in z njim vred gledalčeva filmska zavest. Vse to pa zahteva tudi dojemljivost pedagoga za te spremembe, ki pa pogojujejo spremembe v njem samem. Film — ta odraz splošnega življenjskega nemira — ne nudi dela v zavetju, temveč prinaša s seboj dvome, nemire, uganke. To se je dalo čutiti pri mnogih pedagogih, ki svoje delo vršijo z ljubeznijo in ki so sposobni tudi drugim pokazati svojo negotovost in iskanja. In prav v tem je bila vrednost letošnjega posveta. Domov nismo odšli samozadovoljni, z zavestjo, da hodimo po pravi in obenem najboljši poti. V nas je ostal občutek, da se je potrebno spoprijeti z vsem, kar nam vsak dan prinaša filmska vzgoja. Moramo enostavno živeti s filmom in z mladimi. Vsakič znova, pri vsakem novem stiku pa ustvarjati novo metodo in nove objekte svojega dela. In ne jih zapirati v modele.

Mirjana Borčič

Osnove za razumevanje filma (I)

Čeprav se pri nas film v srednjih šolah še vedno ne predava, niti se ne preučuje sistematsko, se vse bolj čuti potreba, da bi učenci spoznali vsaj osnovne oblike filmskega načina izražanja tako, kot spoznavajo izrazna sredstva drugih umetnosti. Toliko bolj, ker je splošno znano, da srednješolci v velikem številu obiskujejo kinematografske predstave (ter gledajo filme tudi v televizijskem programu), zato bi bilo neobhodno potrebno opozoriti jih na razliko med filmom in drugimi umetnostmi (o katerih dobivajo osnovno znanje v šoli), objasniti jim glavne lastnosti filma kot umetniškega izraznega sredstva (za razliko od filma kot možnosti za zabavo), spoznati jih s kompliciranim procesom ustvarja-

Piše:

Vladimir Petrić, izredni profesor Akademije za gledališče, film, radio in televizijo v Beogradu

nja filmskega dela in z zgodovinskim razvojem kinematografije. V pričujočem članku bomo navedene elemente obdelali samo v najsplošnejših potezah in s tem vzpodbudili učence, ki se v večji meri zanimajo za film, da uporabljajo strokovno literaturo, ki je na voljo v našem jeziku.

KAJ JE FILM?

Film predstavlja, poleg drugih umetnosti (književnosti, slikarstva, glasbe, gledališča), izrazno sredstvo, prek katerega umetnik (ali bolje povedano: cela skupina umetnikov, ki delajo nek film) izraža neko svojo subjektivno idejo, zamisel, vizijo in svoje doživljanje ob-

kakor tudi ostalih sodelavcev in pomočnikov režiserja filma.

Takoj moramo poudariti, da film (žal največkrat) ne teži k umetniškemu ciljem, ampak k lahki in površni zabavi. Podobno kot v književnosti, kjer poleg velikih umetniških del (Shakespeara, Danteja, Molièra, Byrona, Goetheja, Tolstojja, Njegoša) najdemo tudi pogrošne, nevedne romane in povesti, ki se tiskajo v dnevnem in večernem časopisju. S tem ne mislimo trditi, da takšnih zabavnih del ni treba čitati v trenutkih odmora in za razvedrilo, temveč hočemo le poudariti bistveno razliko med serijskimi pogrošnimi kriminalističnimi romani in, recimo, slavnim romanom Zločin in kazen F. M. Dostojevskega, ki prav tako obravnava psihologijo zločinca, vendar na izjemen umetniški način. Prav tako je posnetih mnogo zelo zabavnih in zanimivih filmov vseh vrst, ki razen zunanje atraktivnosti, zanimivosti in napetosti nimajo nobene umetniške vrednosti. A ker nas to pot zanima umetnost, želimo predvsem poudariti, kako potrebno bi bilo, da bi učenci razlikovali film — umetnost od filma — zabave. Da bi bili sposobni za takšno razlikovanje, je potrebno pri njih razvijati senzibilnost, občutljivost, okus in sposobnost razumevanja resnega filma, kakor tudi potrebo, da bi gledali tista filmska dela, od katerih ne bodo pričakovali samo zabave, ampak jih bodo gledali z željo, da bi v njih našli resnične umetniške vrednosti in da bi se poglobili v probleme, o katerih bodo kasneje razmišljali in ki jih bodo napolnili s plemenitimi občutki, z globokimi mislimi in resničnimi življenjskimi problemi. Zato se morajo spoznati z osnovnimi lastnostmi specifično filmske-

KAKO SE SNEMA FILM?

Do gotovega filma vodi dolga in zamotana pot. Predvsem je treba napisati **scenarij**, na osnovi katerega se bo snemal film. Pred scenarijem-rokopisom se večkrat piše **sinopsis**, ki ni nič drugega kot

pomočjo snemalca, montažerja ali scenografa. Snemalna knjiga na profesionalen način pojasnjuje, kako se naj film snema. Vse, kar je v scenariju opisano **literarno**, se v snemalni knjigi »prevaja« v **filmske slike**, opisane z besedami.

»Slučajno življenje« — režiser Ante Peterlić (Studio Zagreb)

na kratko povedana vsebina scenarija in bodočega filma. Tako kot kratka pripovedka, vsebuje sinopsis opis fabule, tj. zapleta in konflikta, potem opis glavnih osebnosti in kraja, kjer se odigrava zgodba, kakor tudi pojasnitev osnovne ideje, ki jo mora film izraziti.

Na osnovi sinopsisa (ki ga sprejmeta režiser in proizvajalec, ki financira snemanje filma) se izdela scenarij, kjer morajo biti vsi dogodki opisani do podrobnosti, natančno mora biti naznačena podoba kraja, v katerem se odigravajo prizori, in naveden mora biti ves dialog, ki ga morajo igralci govoriti. Najvažnejša lastnost scenarija je, da je **dramaturško** dobro komponiran, to se pravi, da se dogajanje logično in zanimivo odvija: od uvoda (ekspozicije), prek razvoja zapleta, glavnega konflikta (kulminacije) pa vse do razpleta in zaključka, v katerem se razreši postavljeni konflikt. To je klasična oblika scenarija, ki se še vedno najpogosteje uporablja in ki še najbolj spominja na kompozicijo gledališke igre, ki je zasnovana na znanih zakonih, postavljenih že v antični dobi (Aristotel). Danes se scenarij vse bolj **osvobaja** klasične dramaturgije in se, zanemarjajoč močno fabulo-zaplet, približuje mozaičnemu in precej fragmentarnemu pripovedovanju dogodkov (podobno kot v epskem romanu), prikazujoč vsakodnevne situacije iz navadnega življenja, oživljajoč psihologije karakterjev, duševna stanja osebnosti in atmosfero okolja.

Ko je scenarij (ki je lahko originalen ali pa napisan na osnovi romana, novele, poeme) zaključen, se prične pisati **snemalna knjiga**. Medtem ko piše scenarij scenarist (ali skupina scenaristov), pa snemalno knjigo dela režiser, včasih s

Strani snemalne knjige so navadno razdeljene po dolžini na dva dela: na levi strani je napisano vse tisto, kar je treba, da se vidi na platnu (podoba — kompozicija slike, gibanje igralcev — mizanscena, gibanje kamere, oddaljenost in kot, ki sta potrebna za določeni prizor), med tem ko se na desni strani zapisuje vse tisto, kar se sliši s platna (dialog, šumi, glasba).

Snemalna knjiga je sestavljena iz kadrov, prizorov in sekvenč. **Kader** je del filmskega traku, na katerem je posneto določeno dogajanje brez zaustavljanja kamere. Kader je lahko krajši (včasih ga lahko predstavlja samo ena slička, to je fotogram ali kvadrat filma), lahko pa je tudi daljši (v modernem filmu celo več kot sto metrov). Vsak kader vsebuje neko dogajanje (ali del dogajanja) v določenem ambientu ali dekorju, vzgrajenem v studiju. Če kader vsebuje manjši del dogajanja, potem pravimo, da je plan ožji, če pa vsebuje večji del dogajanja, pravimo, da je plan širši. Tako razlikujemo tri osnovne skupine kadrov: **velike** (recimo samo oči igralca), **srednje** (igralce je sneman do ramen) in **obče** (nekaj igralcev posnetih v veliki dvorani ali v naravi). Pri snemanju se lahko kamera postavi na različna mesta in tako snema objekt iz različnih kotov. Vsak kot, ki se oddaljuje od »normalnega« gledanja (to je od višine pogleda človeka, ki stoji), se imenuje **rakurz** (posebno pomembni rakurzi se uporabljajo za prikazovanje sveta, kakor ga vidijo ljudje s skaljenim pogledom ali pijani ljudje).

Prizor vsebuje dogajanje (ali vrsto dogajanj), ki se odigrava v enem prostoru in v neprekinjeni časovni kontinuiteti. V knjigi snemanja se kadri označujejo z arabskimi številkami, prizori pa z rim-

Snežana Nikšić v Klopčičevi Sedmini

ektivnega sveta. Vendar je režiser v največji meri glavni ustvarjalec filma, poleg scenarista (ki je napisal scenarij — rokopis), snemalca (ki s kamero snema film), igralcev (ki igrajo v filmu, tolmačijo vloge, interpretirajo osebnosti), scenografa (ki riše in konstruira dekor), kostumografa (ki riše kostime),

ga načina izražanja, ki se razlikuje od načinov izražanja drugih umetnosti, čeprav se marsikateri njihovi principi lahko uporabljajo tudi v filmu, vendar na poseben način. Izhajajoč od ugotovitve, da mora biti film **umetniško** izrazno sredstvo, bomo najprej objasnili postopek, po katerem se dela film.

Osnove za razumevanje filma

skimi številkami, z označbo kraja in časa odigravanja prizora. Nekaj prizorov, ki tvorijo dramaturško celoto, imenujemo sekvenca. Sekvenca povezuje prizore, ki se odigravajo v različnih ambientih in v različnem času in spominjajo na poglavja v romanu. V snemalni knjigi se navadno opiše, kakšen naj bo prehod iz ene sekvence v drugo (pretapljanje, to je prehod iz ene slike v drugo, maska, to je zoževanje slike v krog ali kakšno drugo obliko in ponovna otvoritev druge slike z razširjanjem kroga ali kvadrata, z zatemnjenjem ali odtemnjenjem). Film se navadno začne z odtemnjenjem (zatemnjeno platno se polagoma osvetljuje in odkriva sliko), zaključuje pa se z zatemnjenjem (zadnja slika filma se polagoma zatemnjuje tako, da se na črnem filmskem platnu pojavijo napis »konec«).

Film se lahko snema v eksterieru, to je v naravi in v avtentičnih resničnih ambientih, ali v interieru, to je v notranjosti nekega poslopja, ki je lahko zgrajeno tudi v studiu. Snema se lahko s kamero, ki snema samo sliko (ki se ji naknadno doda ton in dialog), ali pa s tonsko kamero, ki snema sliko, magnetofon, ki je v zvezi s kamero, pa simultano registrira dialog in šume. Danes se vse pogosteje snemata slika in ton hkrati, ker se s tem doseže večja prepričljivost in avtentičnost prizora na filmskem platnu. Vsak kader, zlasti če je dolg, se predhodno z igralci vadi, nato pa se posname nekaj dublov istega kadra, vse dokler ni režiser povsem zadovoljen. Dubli, ki jih določi režiser, se pošljejo v laboratorij, kjer se negativ filmskega traku razvije, da bi se na tej osnovi napravil dubl negativ in pozitiv.

Vsak dan po zaključenem snemanju »sprejme« režiser s svojimi sodelavci objekt, ki se bo snemal prihodnjega dne tako, da lahko organizatorji pripravijo vse potrebno za snemanje. V ta namen se vsak večer izdajajo »odtoki« za snemanje naslednjega dne. Če sodeluje veliko število igralcev in statistov, je organizacija snemanja težja in bolj zamotana (na primer pri zgodovinskih spektaklih), prav tako tudi takrat, ko se snema v barvah ali v cinemascopeški oziroma tridimenzionalni tehniki.

Ze za časa snemanja gledajo režiser, snemalec in montažer (v projekcijski dvorani ali na montažni mizi) pozitivne dublove, ki so jih razvili v laboratoriju, in se odločijo, kateri material bo uporabljen v filmu. Montažer je strokovnjak, ki na montažni mizi (na kateri lahko hkrati gleda trak s sliko in poslušja trak s tonom) povezuje kadre. Tako se začne montaža filma. Ze beseda montaža sama pojasnjuje, da gre za spajanje delcev filmskega traku — kadrov, ki bodo predstavljali celoto filma in ki si bodo sledili v takem zaporedju, da se bo zgodba naravno razvijala, v filmu pa se bo čutil določen ritem.

Ko je po snemalni knjigi končano snemanje tudi zadnjega kadra) seveda zelo redko v takšnem zaporedju, kakor je napisano v snemalni knjigi, pač pa v skladu z možnostmi, ki jih nudi teren oziroma studio), režiser z montažer-

jem nadaljuje montiranje filma v montažni sobi. Najprej se napravi tako imenovana groba montaža, nato se kadri krajšajo, rokirajo ali celo ovržejo, vse dokler ne pride do tako imenovane fine montaže in do potrebne dolžine filma. Če se film ni snemal skupaj s tonom, se po fini montaži opravi sinhroniziranje filma (v izdvojenih blokih — prizorih). Potem se dodajajo še šumi, kolikor niso bili zabeleženi že v času snemanja, priključijo še triki (če so v filmu potrebni), nato pa je na vrsti mešanje (mešanje diologa, šumov, glasbe, ki se še prej posname na magnetofonski trak, zatem pa se prenese na optični trak). Končno se na osnovi delovne kopije napravi poskusna kopija, ki na istem traku vsebuje sliko in ton. Istočasno se na osnovi delovne kopije montira negativ filma, iz katerega se napravi specialni negativ, ki je osnova za izdelavo velikega števila filmskih kopij za prikazovanje v kinematografih.

Govorili smo samo o ključnih trenutkih v procesu snemanja in izdelave filma zato, da bi v splošnih orisih spoznali kompliciranost tehnologije filmske proizvodnje. Tisti učenci, ki se žele podrobneje seznaniti s postopkom snemanja in proizvodnje filma, še posebej, če sami nameravajo snemati amaterske filme na 9,5 ali 16 mm traku, bodo našli podatke v knjigah, ki razlagajo amaterjem snemanje filmov.

KAKŠEN UČINEK IMA FILM?

Vedno moramo upoštevati bistveno razliko med nemim in zvočnim obdobjem kinematografije. Nemi film se je izražal izključno

s posredovanjem slike (ki jo je naknadno spremljala improvizirana glasba), medtem ko se zvočni film izraža s pomočjo slike skupaj s tonom.

Vse, kar je hotel režiser nemega filma povedati, je moral torej izraziti z vizualnimi sredstvi in zlasti z montažnim povezovanjem, odnosno s povezovanjem »nasprotujočih si« (pretežno kratkih) kadrov. Ta ugotovitev dokazuje, da je najmočnejši učinek nemega filma dosežen z montažo. Hitro menjava kadrov (zlasti v velikem planu) je povzročalo posebno dinamično filmskega dogajanja, še posebej, kadar se je prikazoval vojni spopad, gonja, karneval, blodne sanje. Montaža je režiserju nudila možnost, da izrazi določeno idejo, in sicer s povezovanjem dveh kadrov, ki na prvi pogled nimata nikakršne medsebojne zveze (na primer združevanje kadra, v katerem se vidi izza rešetk ujetnik, s kadrom jate ptic, ki leti sugerira idejo o hrepenenju po svobodi). Za časa neme kinematografije je bila teorija montaže izdelana do popolnosti: obstajale so razne vrste montažnega postopka (paralelni, asociativni, metaforična intelektualna montaža), o katerih pišejo številne študije.

Kot smo že omenili, deluje zvočni film hkrati s sliko in s tonom, kar pomeni, da je mnogo bližji avtentični stvarnosti, ker jo lahko popolneje in totalneje odraža na filmskem platnu. Če k temu dodamo še barvo, široko platno, tretjo dimenzijo, potem lahko trdimo, da moderni film vse bolj dopolnjuje iluzijo življenja, s čimer krepi moč

identifikacije (to je enačenje gledalca z dogodki in osebnostmi na filmskem platnu), ki v nobeni drugi umetnosti ni tako močna kot prav pri filmu.

V modernem filmu izgublja montaža svojo nekdanjo moč, ker postajajo kadri daljši (to pa zopet pomeni, da se film montira že za časa snemanja s postavitvijo kamere in režijo igralcev, ki zdaj prihajajo v veliki plan, zdaj se zopet oddaljujejo od kamere in odkrivajo total ambients). Učinek modernega filma v največji meri izhaja iz vzpostavljanja harmonije (ali disharmonije, kar zavisi od efektov, ki jih režiser želi doseči) med gibanjem kamere in gibanjem igralcev. Ob tem ima ton (ne glasba) v modernem filmu pomembno dramaturško funkcijo in povečuje avtentični in čutni učinek filmskega kadra (zavoljo tega se vse bolj redko k sliki naknadno dodaja, ker se ga lovi v toku snemanja »na licu mesta«). Moderni film je dokazal sposobnost dočarati avtentično vizualno-avditivno vizijo stvarnosti, pronikajoč globoko v vse manifestacije življenja, odkrivajoč njihovo notranjo dinamiko, skriti smisel pojavov in pomen postopkov, ki jih v vsakodnevnem življenju navadno ne opazimo. Z opisanimi odlikami je sodobnemu filmu uspelo zamenjati ne samo montažno dinamiko in dramatično scenarija, ampak film tudi privzdigniti do neke vrste samostojnega bitja, ki eksistira samo po sebi in za sebe, bitja, ki deluje izven zakonov tradicionalne estetike, ki se ji je v začetku film moral podrežati.

(Dalje prihodnjič)

Iz filma »Uboj« — režiser Žika Mitrović (Beograd)

ČEŠKOSLOVAŠKI ANIMIRANI FILM ZA OTROKE V SLOVENIJI

Češkoslovaški film za otroke je pri nas, kljub njegovi svetovni slavi, malo znan. Zato tudi lahko razlagamo slab interes, ki so ga pokazali slovenski kinematografi za gostovanje češkoslovaških animiranih filmov v Sloveniji. S tem pa so svoje otroke prikrajšali za urico prijetnega razvedrila in jim odvzele možnost, da spoznajo lepoto animiranega filma iz te dežele. Češkoslovaški filmi za otroke se odlikujejo po domiselnosti, lepoti filmskega izraza in po jasni, otroku dostopni ideji filma.

Ob tej priložnosti ne bi bilo napak povedati besedo, dve o češkoslovaškem filmu za otroke nasploh. Njegova proizvodnja je enakovred-

na ostalim. Tako se filmi za otroke snemajo kar v treh studijih: v Barrandovu, v Bratislavi, kjer je posebna proizvodna skupina Koliba, ter v Gottwaldovem, kjer snemajo samo filme za otroke. Češkoslovaški filmi za otroke so v svetu zelo cenjeni. Govore o otroku na način, ki ga otrok tudi želi sprejemati. Močno se razlikujejo od filmov, ki jih snemajo v Ameriki, Sovjetski zvezi, Angliji in ostalih deželah za otroke. Zavrgli so mnoga dramaturška pravila, ki so karakteristična za proizvodnjo otroških filmov drugod. S tem je postala pripoved zgodbe bolj živahna, otrokovemu dožemanju bližja. Moralni pouk ni direkten, kot smo ga

navajeni skoraj v vseh filmih za otroke. Izvira iz konfliktov, ki nastajajo v vsakodnevnem življenju otrok in do katerih mora otrok oblikovati svoj odnos. Češkoslovaški avtorji kažejo velik posuh za takšna otrokova doživljanja. Velika ljubezen do otrok pa jim omogoča, da vse to izrazijo na način, ki ne zavre otrokove domišljije in njegovega čustvovanja, temveč ga uspe razgibati. S tem pa otroka tudi prisili na lastno opredeljevanje. V tem je tudi največja vzgojna poanta češkoslovaških filmov za otroke.

Na Češkoslovaškem posnamejo vsako leto 8 do 10 celovečernih filmov za otroke. In tudi polovica vseh animiranih filmov je namenjena otrokom. Število letih pa zaradi vse večjih zahtev televizije raste.

Program osmih filmov, ki so jih

po posredovanju oddelka za filmsko vzgojo v Ljubljani gledali lahko le ljubljanski, kranjski in tržaški otroci, je pomeni pravi izlet v svet domišljije in iznajdljivosti. Vsak film je kazal nov način animacije. Oživljene so bile lutke, risbe, robčki, volnena nitka, otroške igrače... Bilo je toliko prisrčnosti in prijetnih presenečenj v sami realizaciji, da so ugajale prav vsem mladim in starim. Zato tudi ni čudno, da avtorico Hermino Tyrlovo, ki je svoje prve poizkuse delala že po prvi svetovni vojni, svoje lutkovne filme pa tudi že dobrih 30 let in ki iz filma v film išče nove možnosti animacije, imenujejo prijateljico vseh od 6. pa tja do 60. leta. Ljubljanski in kranjski otroci pa so imeli možnost, da se srečajo s to veliko prijateljico otrok.

M. B.

Dr. M. Vrabc: Film in vzgoja - osnove teorije filmske vzgoje

Redni profesor pedagogike na banja-luški Pedagoški akademiji in doktor pedagoške znanosti je že dolgoletni delavec na področju filmske vzgoje mladih. Leta 1959 smo dobili njegovo delo FILMSKA UMETNOST IN SOLA, ki nam je bilo eno prvih »učbenikov« z metodnimi napotki in smo ga mnogi s pridom uporabljali pri svojem delu.

Dokaj pozno predstavljamo njegovo žal še neprevedeno drugo knjigo, ki je izšla že leta 1967, v zbirki knjig Pedagoške akademije, izdana v založniškem podjetju »Školska knjiga«. Zagreb. V njej nam dr. Vrabc uvodoma našteva nekaj ugotovitev o fenomenu (igranega) filma, kateremu je posvečeno celotno delo. Spomni nas, da zavzema ta pojav pomemben interes opazovalcev družbenih premikov v povojni sociologiji in estetiki. Ugotovitve politikov, javnih in kulturnih delavcev, pravnikov, pedagogov in drugih ter estetske in filmske raziskave so pokazale burno in silovito ekspanzijo razvoja igranega filma, ki nima primere v zgodovini kulture, čeprav je v družbi šele kratko dobo prisoten. V manj kot 50 letih je filmska industrija postala ena najmočnejših industrij sveta. Vanjo se vlagajo letno milijarde in več kot 12 milijard gledalcev prihaja v kinodvorane vseh kontinentov. K temu številu pa je treba dodati še brezštevilne gledalce filmskih zgodb na TV zaslonu. S temi in drugimi kvantitativnimi podatki kažejo sociologi na izjemni vpliv, ki ga ima film na sodobnega človeka. Tako ugotavljajo posamezni avtorji, da je postal film glavna duhovna hrana današnjega človeka in se tako njegov vpliv na človeštvo komajda more oceniti. Po večstoletni dominaciji pisane besede v šoli, vzgoji, telekomunikaciji in drugih medčloveških zvezah, je prišla doba zmagovitega nastopa slike, vizualnih predstav in komuniciranja s posredovanjem vizualnega, univerzalnega razumljivega jezika.

Za pedagoško ocenjevanje filmskega medija je najpomembnejši podatek, da predstavljajo največji del kinopublike otroci in mladina do 24. leta, populacija, ki je najefektivnejša in najdovzetnejša za razne vplive. Te sociološke ugotovitve obvezujejo ne le šole in starše, temveč tudi vsa družbo, vse družbeno-politične organizacije, da se angažirajo ob problemih, ki nastajajo v odnosu mladina - film.

V naslednjih poglavjih nam avtor prikaže, kako so potekala filmskovzgojna raziskovanja v svetu in pri nas.

Nadalje nam dr. Vrabc prikaže, kakšen je vpliv igranega filma na mlade, s podatki, ki kažejo, kako često obiskujejo mladi z ozirom na starost, socialno okolje in kraj bivanja filmske predstave, v kakšnem odnosu so druge otrokove svobodne dejavnosti (branje, ročna dela, tehnika) in ob tem podčrtujejo dejstvo, ki ga vsi časni zanemarjamo, namreč, da so mladi tudi najinformativnejši gledalci vseh vrst TV oddaj, ki imajo

prav tako pomemben vpliv. Gotovo je za vsakega vzgojitelja pomembno in koristno vedeti, kakšni so pozitivni in negativni vplivi igranega filma in kolikšen delež ima pri oblikovanju otrokovega značaja, vedenja, reagiranja. O tem je še zdaj med pedagogi mnogo nasprotujočih mnenj.

Naslednja poglavja so bolj specifična z ozirom na praktično proučevanje, kako otrok sprejema in doživlja dogajanja na filmskem platnu, kako razume elemente filmskega dela, vsebino, idejo, kakšen pomen ima za oblikovanje mladostnikove osebnosti identifikacija, participacija, izbor lika za identificiranje in splošni vpliv igranega filma kot umetniškega doživljanja.

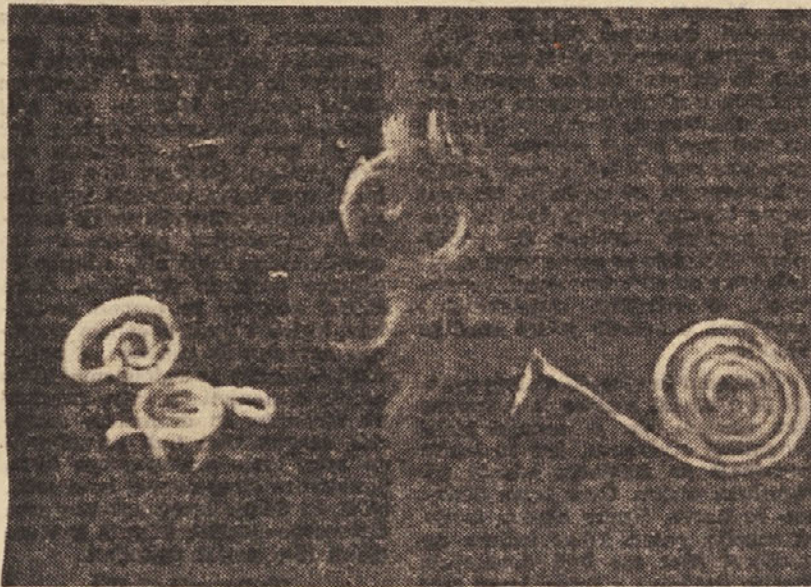
Zal v tej obliki ni dovolj možnosti, da bi prikazali delo še natančneje, čeprav so vsa poglavja enako zanimiva in s pedagoškega stališča vredna posebne pozornosti. Naj ob koncu delo priporočimo v celoti. Lahko je dobrodošlo vsakemu pedagoškemu delavcu, čeprav se ne ukvarja zgolj s filmsko vzgojo. S pedagoškega stališča bi se morali prav vsi poglobiti v realno prisotnost filmskega medija kot izredno močnega dejavnika vpliva na mladino ter zavzeti do tega svoje stališče. Tistim pedagogom, ki so bili že doslej prepričani zagovorniki dejstva, da je film močno vzgojno sredstvo, in bili pripravljani razpravljati o zahtevi, da se filmska vzgoja vključi tako ali drugače v vzgojno-izobraževalni proces naših šol, bo predstavljena knjiga dr. M. Vrabca dobrodošla z drugega aspekta. Oživili bodo pedagoške razprave od redkih, medijih, splošnih razprav in neenotnih stališč, do zavestnih, odločnih sklepov, ki bi morali čimprej najti svojo realizacijo v učno-vzgojnem delu z mladimi ljudmi na vseh stopnjah, pa naj bo to v okviru pouka tega ali onega predmeta ali kot dopolnilna izvenšolska (izvenrazredna) dejavnost.

Vsekakor pa knjiga ne bi smela mlado ljudi, ki delajo v različnih pedagoških institucijah in sodelujejo ter odločajo o vsebini učnih programov, nadzirajo pedagoško delo šol in so kot kreatorji na daljnega razvoja pedagoške dejavnosti dolžni vključiti v vzgojo generacij vse dejavnike (tudi filmsko vzgojo), ki so pomagajo pri oblikovanju ljudi, da bodo poleg širokega znanja imeli tudi smisel za splošne estetske vrednote.

Majda LENIC

«FILMSKE BELEŽKE» — IZDAJA

Združenje filmskovzgojnih delavcev pri ZKPOS — Urejšajo Mirjana Borčić, Igor Gedrih, Andrijan Lah

Hermina Tyrlova: Poskus animacije volnene nitke

Josef Feusi: Mala filmska vadnica

Z letnico 1967 je izšla konec lanskega leta pri Prosvetnem servisu v zbirki Sedma umetnost knjiga Mala filmska vadnica. Čeprav je v naslovu omenjen kot avtor le Feusi, je knjiga v resnici kolektivno delo 5 švicarskih avtorjev, pridružuje pa se jim z enim poglavjem še Vitko Musek. Ob Šimenčevi knjigi Pot v filmski svet je Mala filmska vadnica še ena knjiga, ki je zelo primeren priručnik tako za informacijo kot za filmsko vzgojno delo. Feusi uvaja knjigo takole: »Filmska vzgoja želi pomagati mlademu človeku, da bi dobil pravi odnos do filma. Razširiti in poglobiti skruša njegovo zmožnost doživljanja ter izostriti njegove sposobnosti razločevanja; navaja ga, da se soča s tistim, kar je videl, rada bi ga privedla do spoznanja, da je tudi pri ogledovanju filmov vredno biti izbirčen in zahteven.«

Celoten način podajanja snovi je v Mali filmski vadnici zelo prijeten, povrh pa se delo odlikuje tudi po sistemu in metodnosti. Po krajšem odlomu knjige sledi zmeraj nekaj pobud (vprašanj, tez) za premislek, za razpravo, za delo. Knjigo popestruje tudi vrsta slik in preglednic. Poglavja so naslednja: 1. Človek najde novo izrazno sredstvo (tu je podan v bistvenih potezah razvoj filma od Altamire do cinerame). 2. Nastajajo igrani filmi — od zamisli do predvajanja (zanimivo poglavje o praktičnih oziroma tehničnih vprašanjih — prikazane so razvojne filmske faze, omenjeni filmski ustvarjalci itd.). 3. Filmski jezik (poglavje

se navezuje na prejšnje, obravnava predvsem filmske tehnične elemente in izrazne možnosti filma; na strani 42 sem zasledil napako. Igralec Mosjukin je po domače oziroma po rusko Možuhin. Prevajalka je tu napačno ohranila nemško pisavo igralčevega priimka).

V posebnem razdelku je obdelan film High noon (lahko bi vsaj v oklepaju stalo Točno popoldne). Podana je zanimiva primerjava — na eni strani tekst, na drugi slike. Za analizo filmskega jezika res pripraven film. (Ker ravno kroži po Sloveniji, ga bomo lahko uporabili tudi za šolski film.) 4. Pot od producenta do potrošnika — poglavje je napisal za našo izdajo Vitko Musek. Sestavek je zgoščen in ilustrativen. 5. Mi in film — avtorica Ignatia Bentele tu razlaga številne relacije med gledalci in filmom, govori o dobrih in slabih vplivih filma itd. Nekam čuden je odnos avtorice do resničnosti. Od filmske izpovedi zahteva, da je resnična. Resnična pa je, če se sklada z objektivno moralno normo. Če izpeljujemo naprej, dobimo: izpoved, ki se ne sklada z objektivno (!?) moralno normo, je torej nerresnična!? Mislim, da ne moremo omejiti filma zgolj na moralni ali moralistični vidik, še manj pa mešati resničnost in moralo, saj sta ti abstrakciji konkretno večkrat na nasprotnih si bregovih.

Knjiga je sicer pozitivna pridobitev in je njen natis prav dobrodošlel.

Andrijan Lah

